

Projekt affald i det offentlige rum

Projekt affald i det offentlige rum

Januar, 2026

Rapporten er udarbejdet for Fremfærd.

Se mere på www.vpt.dk

Rapporten er udarbejdet af:

Behave Green ApS

CVR: 40 81 42 80

Frederiksholms Kanal 30 A7

1220 København

behavegreen.dk

Indhold

Om projektet	4
Affald i det offentlige rum	4
Rapportens baggrund og fokusområder.....	5
Affaldsanalyse af sortering i midtbyen.....	8
Principper for test af affaldssortering i det offentlige rum	13
Ungeinddragelse i forebyggelsen af henkastet affald	17
Styrket samarbejde mellem kommuner og affaldsindsamlere.....	21

Om projektet

Affald i det offentlige rum

Affald i det offentlige rum er en af de svære problemstillinger indenfor emnet 'håndtering og bortskaffelse af affald'. Det er svært, fordi det offentlige rum generelt er præget af en lav grad af ejerskab og ansvar, og at mange offentlige rum – så som stier, banegårde, busstationer mv, - er gennemgangsrum, hvor folk har travlt. Der er derfor stor risiko for, at affald ikke ender i affaldsbeholderne, men blot henkastes.

Samtidig er renhold af det offentlige rum vigtig for, at vi alle trives i, og har lyst til, at opholde os i byens parker, gågader, og andre områder, og har en god oplevelse med at bevæge os rundt i byen og i naturen. For at sikre denne gode oplevelse, opererer de danske kommuner med et bagtæppe af administrative medarbejdere, der koordinerer opstilling af beholdere, indsamling af affald, bortskaffelse og meget andet. Dertil er hundredvis af driftsmedarbejdere, der sørger for at tømme, vedligeholde, renholde og meget andet. Det involverer udgifter til udstyr, fejebiler, affaldsbeholdere, lønninger og en række andre driftsomkostninger, kommunen skal balancere.

Affald i det offentlige rum står kun til at blive en større udfordring i takt med, at der bliver genereret mere affald. Forebyggelse af affald er derfor fortsat et centralt spørgsmål for mange kommuner. Dertil er det i skrivende stund stadig uklart, i hvilket omfang kommunerne skal implementere affaldssortering i det offentlige rum. Det er derfor uvist, hvad kommunerne får af udgifter til nye affaldsbeholder, nye arbejdsgange og andre potentielle udvidelser af driftsomkostningerne som følge implementering af sortering.

Det er på denne baggrund, at denne rapport er skrevet og de projekter, der udgør rapportens genstandsfelt, er udarbejdet. Rapporten er afslutningen på projektet *affald i det offentlige rum*, som er afviklet af konsulentvirksomheden Behave Green fra maj-december 2025. Projektet er en del af Fremfærd, som er et samarbejde på tværs af parterne på det kommunale arbejdsmarked om udvikling af velfærdssamfundets kerneopgaver. Projektets styregruppe har

bestået af Julie Bülow Appelqvist, specialkonsulent i Kommunernes Landsorganisation, og Morten Rytter, konsulent hos Fagligt Fælles Forbund (3F).

Rapportens baggrund og fokusområder

I 2025 er et af Fremfærds fokusområder at udvikle løsninger til affaldshåndtering i det offentlige rum. Løsningerne skal lægge vægt på samarbejdet internt og eksternt i kommunen med særligt henblik på involvering af driftspersonale. Løsningerne skal skabe bedre processer og arbejdsgange i forbindelse med forebyggelse, indsamling, håndtering og bortskaffelse af affald, samt adressere sortering af affald i det offentlige rum.

For at kickstarte processen blev der den 7. maj 2025 afholdt en konference med temaet Affald i offentlige rum med deltagelse fra 16 af landets kommuner og andre aktører på affaldsområdet.

De deltagende kommuner havde i forbindelse med konferencen mulighed for at byde ind med forslag til forandringsprojekter på området affald i det offentlige rum, som de kunne få gratis konsulentbistand til at udvikle for at deltage i projektet. Ud af de i alt 14 forslag blev der udvalgt fire, som projektet gennemførte. Hvert projekt er beskrevet i delrapporterne 1-4, som du finder vedhæftet denne tværgående opsamling på projektet:

Affaldsanalyse af sortering i midtbyen
(Silkeborg Kommune)

Anbefalinger til test af affaldssortering i det offentlige rum (Hvidovre Kommune)

Ungeinddragelse i forebyggelsen af henkastet affald
(Frederiksberg Kommune)

Styrket samarbejde mellem kommuner og affaldsindsamlere om indsamling af henkastet affald (Odense Kommune)

De fire delprojekter indeholder en række spændende betragtninger på hver deres område – hvad enten det drejer sig om sammensætningen af sorteret affald i det offentlige rum, gode anbefalinger til opsætning af beholdere, unges syn på, hvorfor affald henkastes, eller forskellige måder at afhente affald efter en civil affaldsindsamling. Koger vi disse mange betragtninger ned til en bouillonterning, kan vi udpege fire overordnede linjer, der danner skitsen til nogle mere generelle anbefalinger, som udspringer af projektet.

1) Styrk samarbejder

I takt med at affald og ressourcer får større opmærksomhed, bliver opgaven både større og mere kompleks og involverer flere aktører. Derfor er der behov for at se på, hvordan samarbejder på tværs af kommuner, erhverv, civilsamfund, uddannelsesinstitutioner o.l. kan styrkes. Derudover kan der være behov for at styrke det interne samarbejde i kommunen mellem forskellige afdelinger, funktioner og kompetencer. Affald i det offentlige rum er en særlig kompleks opgave med mange målgrupper, forskellige lokationer og typer af adfærd samt få generaliserbare løsninger. Derfor er samarbejde særligt vigtigt på dette område.

2) Inddrag og udveksl erfaring

Som supplement til ovenstående peger projektet på værdien af at inddrage forskellige aktører og understøtte en bredere erfaringsudveksling. Opgaveløsningen styrkes gennem inddragelse af flere perspektiver på, hvordan eksempelvis implementering af affaldssortering eller forebyggelse af henkastet affald kan forbedres. Dette kan ske ved at inddrage eksterne aktører som civilsamfundsorganisationer og relevante målgrupper, herunder unge, samt ved at styrke den interne erfaringsudveksling på tværs af kommunale funktioner, herunder politisk betjening, administration og drift. Inddragelse kan både være med til at understøtte opgaveløsning og skabe legitimitet og overblik hos medarbejdere i en organisatorisk forandring.

3) Styrk kompetencer

I takt med at opgaven med håndtering af affald i det offentlige rum bliver mere kompleks, stiller det øgede krav til arbejdsgange, viden og kompetencer. Som det fremgår af delprojekterne, står den kommunale drift i særlig grad over for nye opgaver, især i relation til affaldssortering. I den forbindelse er det væsentligt at kortlægge, hvilke kompetencer opgaveløsningen reelt forudsætter. Det kan eksempelvis omfatte viden om affald og ressourcer, cirkulær økonomi, kommunikation, borgerdialog og målgruppeinddragelse. Opbygning af nye kompetencer kan bidrage til mere hensigtsmæssige arbejdsgange og en styrket fælles forståelse af opgaven.

4) Genbesøg antagelser

Da affalds- og affaldshåndteringsområdet er i kontinuerlig udvikling, er det væsentligt løbende at genbesøge og udfordre eksisterende antagelser. Dette sker i nærværende projekt. Det kan være relevant at stille grundlæggende spørgsmål til egne forståelser og praksisser, herunder: Hvad er formålet med affaldssortering? Hvornår kan en sorteringsløsning vurderes som tilstrækkelig? Hvor er det mest hensigtsmæssigt at placere affaldsbeholdere? Hvordan defineres et velfungerende pilotprojekt? Og handler indsamling af henkastet affald udelukkende om selve indsamlingen?

Rapporten giver ikke nødvendigvis entydige svar på disse spørgsmål, men de gennemførte undersøgelser kan bidrage til at fremme refleksion og kvalificeret dialog om den fortsatte udvikling området affald i det offentlige rum.

Herunder finder du et resume af de fire delrapporter, samt nogle perspektiveringer og mere generelle overvejelser om de forhold og problemstillinger, de fire projekter peger på i forhold til temaet 'affald i det offentlige rum'.

Vedhæftet denne tværgående rapport, finder du de fire delrapporter, som du kan læse i deres helhed og dykke ned i de enkelte analyser og problemstillinger. God fornøjelse.

Affaldsanalyse af sortering i midtbyen

01

Projektets problemstilling

Silkeborg Kommune ønskede at få svar på det spørgsmål, som nok er i baghovedet på mange, når de skal implementere affaldssortering i det offentlige rum: giver det overhovedet mening? Med det forstås her, om der faktisk er noget affald, der bliver korrekt sorteret og kan sendes til genanvendelse. Det er et stort spørgsmål for særligt en kommune, når der skal bruges ressourcer på at købe nye affaldsløsninger og opstilles ekstra spande, så borgerne har mulighed for at sortere i det offentlige rum. Der er øgede driftsomkostninger, når medarbejderne skal hente flere sække, og der f.eks. skal bestilles sække i forskellige farver til at holde styr på fraktionerne. Er sorteringsgraden i fraktionerne for lav, risikerer affaldet at ryge til forbrænding. Så er spørgsmålet, om indsatsen står på mål med effekten, og om det hele i sidste ende nytter noget?

At dokumentere fraktionernes renhed – altså at f.eks. en affaldsbeholder til glas indeholder tilstrækkeligt glas til, at den kan sendes til genanvendelse – kan derfor være vigtigt for, at en kommune kan retfærdiggøre over for både byrådet og borgerne, at det giver mening at bruge ekstra ressourcer på at affaldssortering i det offentlige rum.

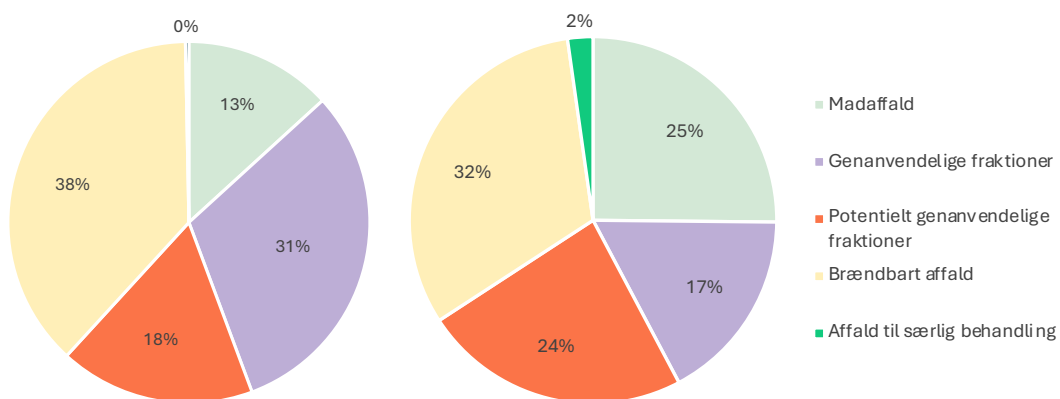
I projektet foretog Behave Green sammen med Silkeborg Kommune en analyse af indholdet fra fem affaldsøer med sortering og fem individuelle beholdere til restaffald. Det gav både mulighed for at vurdere renheden af fraktionerne fra affaldsøerne og sammenligne dem med, hvor meget genanvendeligt materiale der er potentiale for at trække ud af de individuelle beholdere til restaffald. Affaldsøerne består af tre beholdere: en til glas- og metalaffald, en til plast- og mad- og drikkekartonaffald (MDK) og en til restaffald.

Projektets resultater

Generelt blev der fundet en mindre andel af genanvendelige fraktioner fra restaffaldsbeholderne ved øer (knap en femtedel), hvor der var mulighed for sortering, hvorimod genanvendelige fraktioner udgør knap en tredjedel af restaffald fra individuelle beholdere uden mulighed for sortering. I restaffald fra øerne består størstedelen af genanvendelige fraktioner pudsigt nok af plast, selvom der er mulighed for at udsortere plast i sorteringsøen. I restaffald fra de individuelle beholdere fordeler det genanvendelige affald sig mere

jævnt på tværs af alle de genanvendelige fraktioner. Der er helt tydeligt fundet mere glas i de restaffaldsbeholdere, der står individuelt. Fra øer udgør glas under 1 %, hvorimod glas udgør 6 % af restaffald fra individuelle beholdere. Der sker altså en udsortering.

Restaffald fra hhv. individuelle beholdere og øer

Analysen tegner således et billede af, at affaldssortering i det offentlige rum i Silkeborg Kommune virker. I projektperioden var der ingen meldinger om, at modtageranlægget ikke ville godtage de udsorterede fraktioner. De opstillede affaldsøer har en effekt på genanvendelsespotentiale. Og modsat nogle forestillinger om affaldssortering i offentlige rum betyder opstilling af sorteringssøer med tre beholdere i Silkeborg Kommune ikke, at du blot får tre beholdere til restaffald i stedet for én.

Perspektivering

Analysen fra Silkeborg viser plads til forbedring. Men vi må også spørge os selv: er 100 % renhed i affald fra det offentlige rum målet? Fx viser undersøgelsen, at der er cirka 50 % korrekt sorteret plastaffald i affaldsøerne. Men i en situation, hvor langt størstedelen af det danske plastaffald stadig ender på forbrændingsanlægget (<https://plastikviden.dk/plastik-i-tal>), må 50 % siges at være et skridt i den rigtige retning. Det bør her nævnes, at Silkeborg Kommune afsætter affaldet fra det offentlige rum samme sted som de husstandsindsamlede fraktioner. De har i testperioden ikke modtaget besked fra modtageranlægget om fejl. Det tyder på, at det pågældende anlæg gerne vil modtage affaldet som det er.

Et andet spørgsmål er, hvor generaliserbar den viden, vi har fået fra Silkeborg, er? I delrapporten bliver der perspektiveret til en lignende undersøgelse fra Aarhus Kommune, der tegner et lignende resultat. Men der er behov for flere undersøgelser af, hvordan det faktisk går med affaldssortering i det offentlige rum, i takt med at den bliver udrullet. Affaldssortering bør ikke underlægges pessimistiske myter om, at det ikke kan betale sig. Men den bør også undgå for højtravende forestillinger om at redde verden og miljøet. Vi skal kunne leve med, at begge dele er sandt på samme tid.

Et spørgsmål, som sammenligningen med undersøgelsen i Aarhus videre rejser, er, hvilken forebyggende indsats det kan være gavnligt at fokusere på, hvis vi skal lykkes med både at reducere og sortere affald i det offentlige rum. For både Silkeborg og Aarhus-rapporten kan vi se, at særligt to-go emballage som kaffekopper og plastemballage til kolde drikkevarer fylder meget i affaldet – både ift. volumen og antal. Denne undersøgelse bekræfter ligesom andre undersøgelser værdien af at gå væk fra engangsmaterialer.

Dertil ligger der – som påpeget af projektets følgegruppe - i baggrunden af projekterne i Silkeborg og Hvidovre spørgsmålet om, hvad kommunerne kan gøre med alt det inventar, de potentielt skal skifte ud. Kommer opstilling af affaldsøer rundt omkring i landet til at betyde, at hundredtusindvis af restbeholdere skal skrottes? Kan der udvikles løsninger, der tilgodeser den eksisterende affaldsinfrastruktur? Eller hvordan kan vi sørge for, at de cirkulære ambitioner gennemføres i sin helhed?

Afslutningsvis – og gennemgående for alle projekter – lurder det store spørgsmål om karakteren af implementeringen af affaldssortering i det offentlige

rum, som formelt set skal implementeres i 2026. Implementeringen skal sikre, at alle danskere har mulighed for at sortere deres affald, hvad end de er i det private, erhverv eller i det offentlige rum. I skrivende stund står de kommuner, som projektet har været i kontakt med igennem forandringsprojekterne og igennem projektets følgegruppe, med en række ubesvarede spørgsmål. Det primære spørgsmål gælder finansiering: er finansiering tilstrækkeligt til at understøtte implementeringen af affaldssortering i det offentligt rum?

Principper for test af affaldssortering i det offentlige rum

02

Projektets problemstilling

Hvidovre Kommune ønskede at skabe et beslutningsgrundlag for, om det giver mening at påbegynde test af affaldssortering i det offentlige rum, og hvordan det i så fald bedst kan gøres. For at besvare det spørgsmål tog Be-have Green ud på fem lokationer og lavede observationer sammen med driftsmedarbejdere og afholdt workshops sammen med driftsteamet, hvor udfordringer og placeringer blev gennemgået. Dertil kiggede projektet på erfaringer fra andre kommuner i den endelige udarbejdelse af anbefalingerne.

Projektet har fokuseret på, hvilke design- og driftsløsninger der kan fungere i praksis således, at driftspersonalet bedst muligt kan udføre deres arbejde. Dertil har projektet kigget på, hvilke fraktioner der er realistiske at sortere for en ordentlig og høj genanvendelse. Og slutteligt har projektet kigget på betydningen af borgernes bevægelsesmønstre for, at affald bliver smidt i beholdere og sorteret korrekt.

” For mig er afstanden til spande vigtigt. Hvis der er for langt til spanden, smider folk det på gaden.

Borger, Hvidovre

Projektets resultater

På baggrund af denne analyse kommer projektet med tre anbefalinger til at opstarte test af sortering af affald i det offentlige rum:

1. Driftspersonalet anbefaler ensartede, driftsvenlige beholdere og farvede sække. De skal være fugle- og rottesikrede, og så ønsker driftspersonalet mulighed for at tilpasse placeringer efter sæson og belastning.
2. Placering og design skal følge borgernes naturlige bevægelse, være synlige på afstand og understøtte intuitive valg – fx gennem store piktogrammer, klare farver og indkast fra siden.
3. Valg af fraktioner: Analyser og erfaringer peger på, at restaffald, glas-/metallaffald og plast-/mad- og drikkekartonaffald er hensigtsmæssige og realistiske fraktioner i det offentlige rum. Andre fraktioner (herunder madaffald) bør fravælges på grund af lav sorteringskvalitet og praktiske udfordringer.

Projektet peger mere generelt på en række af de hensyn, der skal gå op, når vi vælger affaldssorteringsløsninger til det offentlige rum. Placering af beholdere skal være sådan, at den fremmer korrekt sortering og generel forebyggelse af henkastet affald. Det samme skal design af og kommunikation omkring beholderne. Dertil er det vigtigt, at de nye spande og placeringer fortsat understøtter driftspersonalets arbejdsgange, hvilket gør det vigtigt at tage dem med i et beslutningsforløb.

Slutteligt havde Hvidovre Kommune et ønske om, at deres medarbejdere modtog opkvalificering ift. bedre at forstå den forandring, de skulle være en del af. Derfor afviklede Behave Green en undervisningsgang for medarbejderne, hvor de lærte om affaldets veje, sortering, affaldshierarkiet og typiske myter om affaldssortering.

Én ting er driftspersonalets forståelse for opgaven ift. at vide, hvornår affald er korrekt sorteret. En anden ting er den arbejdsglæde og forståelse, der ligger i at vide, hvorfor sortering i det offentlige rum skal implementeres. Det gælder både de rent politiske og juridiske dimensioner, som udgør det strukturelle bagtæppe for de ændringer, driftspersonalet oplever i deres hverdag. Men endnu vigtigere gælder det forståelsen af, hvorfor vi skal sortere og genanvende, og det bidrag det gør til den grønne omstilling og cirkulære økonomi. En større indsigt i dette, kan være med til at understøtte medarbejdernes forståelse og engagement for opgaven, samt potentielt klæde dem bedre på til evt. dialoger med borgere, når de arbejder i det offentlige rum.

Perspektivering

Det peger dog også ind i en større diskussion om driftspersonalets rolle i den grønne omstilling. I andre, lignende brancher, såsom renovationschauffører og genbrugspladspersonale, har vi set, hvordan den grønne omstilling og cirkulære økonomis indtog på arbejdspladserne stiller nye krav til medarbejderne (se fx rapporten [Hvem tager Skraldet?](#)). Det gælder både ift. kendskab til

affaldets veje, cirkulær økonomi og grøn omstilling, men også ift. nye kompetencekrav i form af borgerrettet og ofte opsøgende dialog, konflikthåndtering og kompetencer til at kommunikere værdi af og mening med affaldssortering.

En gennemgående diskussion i projektet har været, hvordan succeskriteriet for affaldssortering bør se ud. Ifølge [klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi](#), skal "affaldssortering i det offentlige rum ... fremmes, især de steder, hvor der er flest mennesker og mest affald." Men rent adfærdsmæssigt er de steder, hvor der er flest mennesker og affald ikke nødvendigvis der, hvor du har størst chance for at opnå en god affaldssortering. Det er steder som banegårde, butiksgader og andre steder, hvor folk er på gennemgang, har travlt og er fokuserede på andre ting. Steder som parker, havneområder eller andre steder, hvor folk opholder sig i længere tid og evt. har en tilknytning, kan måske give bedre resultater og potentielt give bedre sorteret affald – om ikke andet kan man starte der, for at komme godt i gang.

Ungeinddragelse i forebyggelsen af henkastet affald

03

Projektets problemstilling

Frederiksberg Kommune havde et ønske om at sætte fokus på inddragelsen af unge i forebyggelse af henkastet affald. Det drejer sig særligt om at finde ud af, hvordan de unge kan inddrages i at forebygge det affald, der opstår på stier og i parker, der forbinder uddannelsesinstitutioner og steder, hvor man kan købe mad, snacks og drikkevarer.

Til det formål tog Behave Green ud og lavede interviews og såkaldte brugerrejser, hvor vi fulgte de unge fra uddannelsesinstitutioner til indkøbssteder på en helt almindelig skoledag. Det blev gjort for at få en bedre forståelse af, hvordan de unge ser problemet med henkastet affald, og hvilke løsninger de ser. Derudover var vi ude og tale med driftspersonalet fra Frederiksberg Kommune om deres oplevelse af situationen og de unge samt med lokale erhverv.

Projektets resultater

Projektet viser, at de unge gerne stiller op, når de – som i dette tilfælde – bliver spurgt til deres vaner og holdninger til henkastet affald. Det viser derfor, at det både er muligt og nyttigt at inddrage unge i forebyggelse. Det kan f.eks. være i forbindelse med at udtænke opsætning af spande i et område, designe kampagner til at forebygge henkastet affald eller til møder mellem kommunen og relevante uddannelsesinstitutioner om forebyggelse af henkastet affald.

Sådanne indsatser kan passende kombineres med generel oplysning om affald, forebyggelse og cirkulær økonomi. Som delrapport fire beskriver, er der også gode muligheder for at organisere affaldsindsamlinger med skoler, som

kan skabe bevidsthed om forebyggelse af henkastet affald og renhold – f.eks. i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening.

” Så må jeg indrømme, at så kan man godt lige smide det på jorden. Det gør man engang i mellem, hvis der ikke lige er nogen skraldespand. [...] Det er meget almindeligt, at man lige smider noget.

Mand, 18 år, Frederiksberg HF

Undersøgelsen viste, at de områder, hvor de unge færdes, er karakteriseret af en følelse af manglende ejerskab og bevidsthed om renhold og driftspersonalets arbejde. Derfor kan der arbejdes på at synliggøre affald, ansvar og driftspersonalet gennem fx målrettede kampagner. Affaldsløsninger kan tilpasses "hotspots" i de unges bevægelser – fx pauser og overgangszoner – med korrekt placering og type af beholdere. Kommunikation anbefales at kobles til personlige relationer og aktiviteter, der styrker ejerskab og tilhørsforhold, frem for generelle budskaber. Skolerne kan inddrages aktivt, da eleverne bruger området dagligt, og skoleåret giver naturlige rytmer til at påvirke normer. Et tværgående samarbejde, især med skolerne, kan etableres som ramme for konkrete initiativer, der ændrer affaldsadfærd.

Perspektivering

Unge er blot én blandt mange målgrupper i det offentlige rum, og intet tyder på, at unge nødvendigvis genererer mere affald end andre borgergrupper generelt. Men som andre aktører i det offentlige rum genererer de affald specifikke steder i overensstemmelse med deres adfærd og vaner. Unge færdes i nogle tilfælde steder, hvor folk er mere intolerante over for henkastet affald. Hvis vi f.eks. ser affald henkastet på et butikstov, skærer det ikke lige så meget i øjnene, som hvis vi ser det henkastet i en flot park eller på en kirkegård. Og unge – særligt hvis de stadig bor hjemme – samles netop sådanne steder for at socialisere.

På denne måde kan unge generere affald de "forkerte" steder, altså steder hvor der bliver lagt ekstra meget mærke til det, og hvor en kommune derfor i højere grad risikerer at få en henvendelse fra en borger, som kommunen skal bruge ressourcer på at administrere.

” [Problemet] er i grupper, helt klart. Jeg tror faktisk aldrig, jeg har set én smide affald, hvis de bare var alene.

Mand, 30 år, specialarbejder

Problemstillingen med unge og forebyggelse af henkastet affald peger derfor på et mere generelt problem om affald i det offentlige rum: Det offentlige rum er karakteriseret ved mange forskellige målgrupper med mange forskellige former for adfærd og adfærdsmønstre. Det er det, der gør affald i det offentlige rum så svært: Hvordan designer man løsninger til så mange forskellige behov og adfærdsmønstre? Affald i det offentlige rum er altså ikke kun, som det ofte fremstilles, et spørgsmål om mangel på ansvar, men også et spørgsmål om mangel på generelle løsninger, der passer til et sammensurium af forskellige behov og adfærdsmønstre.

Styrket samarbejde mellem kommuner og affaldsindsamlere

04

Projektets problemstilling

Odense Kommune havde et ønske om at kigge på, hvordan man kan styrke samarbejdet mellem kommuner og civile affaldsindsamlere. De civile affaldsindsamlere leverer et rigtig godt bidrag til kommunens driftsmæssige opgaver med renhold af natur og byrum. Samtidig mobiliserer affaldsindsamlingerne borgerne til at engagere sig i deres kommune og lokalsamfund, hvilket er en vigtig ambition hos mange kommuner at skabe et godt grundlag for. Derfor sætter Odense Kommune stor pris på samarbejdet med de civile affaldsaktører, og derfor var der et ønske om at kigge på muligheder for at forbedre samarbejdet.

Det kan særligt være i forhold til bortskaffelse af affaldet efter indsamlinger, hvor der kunne opstå en række kommunikationsproblemer mellem kommune og affaldsindsamler. Det kunne være i forhold til affald, der ligger i lang tid og derfor kan tiltrække dyr eller har risiko for at blive spredt, affald der indeholder farlige genstande eller storskrald. Det kan medføre ekstra driftsmæssige omkostninger for en kommune og skabe knaster i et samarbejde.

Gennem research, interviews og et arbejds møde mellem repræsentanter for en række af landets kommuner, samt fra de tre største civile affaldsindsamlere Danmarks naturfredningsforening, Hold Danmark Rent og En for Holdet, kortlagde projektet de problemer, der kan være med samarbejdet.

Projektets resultater

En af hovedudfordringerne er, at det generelt kan være svært at forstå, hvordan en kommune fungerer. Landets 98 kommuner fungerer meget forskelligt i forhold til både ressourcer og organisering. Nogle har en medarbejder som har fået ansvar og årsværk til at stå for at koordinere affaldsindsamlinger. Andre gør det på ad hoc basis. Nogle har ressourcer til at bortskaffe affaldet fra affaldsindsamlinger. Andre har ikke. Nogle bruger en ekstern renovatør til bortskaffelse af affaldet. Andre bruger f.eks. vej og park. Og på denne måde kan der være mange forskellige løsninger på det samme problem. Til at hjælpe med denne forventningsafstemning, har et af projektets resultater

været en underside, som kommuner kan blive inspireret af og oprette på deres egen hjemmeside. Denne underside indeholder bl.a. kontaktoplysninger på den affaldsansvarlige i kommunen og gode tips til bortskaffelse af affald ved indsamlinger. Undersidens elementer kan findes i "Delrapport 4 – Styrket samarbejde mellem kommuner og affaldsindsamlere om indsamling af henkastet affald".

Dertil kan det være svært for udefrakommende at forstå de begrænsninger en kommune er underlagt i forhold til det driftsmæssige årshjul, budgetter, politiske prioriteter, arbejdsmiljø mv. – en klassisk problemstilling, hvor det tunge bureaukrati møder det agile civilsamfund.

” Vi vil meget gerne samarbejde. Men det skal passe ind i vores planlægning. Og alle uforudsete opgaver er svære at få til at passe ind.

Kommunal medarbejder

Men det er også en udfordring i forhold til, at det generelt er svært at forstå en kommunes interne processer og arbejdsgange, og at disse kan være forskellige fra kommune til kommune. Derfor er det en fordel, at civilsamfundorganisationer er åbne og nysgerrige i deres møde med kommunerne, og sætter sig ind i kommunernes årshjul, driftsopgaver ressourcemæssige begrænsninger. Omvendt er det vigtigt at kommunerne kommunikerer tydeligt om, hvordan de kan stå til rådighed til at samarbejde om en opgave mens vi samfundsorganisation, som fx affaldsindsamlinger.

Perspektivering

En ting er at styrke samarbejdet mellem kommuner og civile affaldsindsamlere. Men en anden ting projektet havde fokus på, er det interessante og vigtige offentlig-private samarbejde om renhold af offentlige områder. Selvom de civile organisationer indsamler imponerende mængder affald, er det i sidste ende kommunen der står med opgaven. Men hvad kommunerne ikke i samme grad kan gøre, er at skabe den oplysnings- og dannelsesmæssige dimension omkring renhold og forebyggelse af henkastet affald, som de civile organisationer kan gøre. Derfor er samarbejdet særligt vigtigt.

Affaldsindsamlinger indeholder dertil en række andre fordele end blot det at samle affald. For at samle affald er sjældent blot at samle affald. Affaldsindsamlinger er relativt nemme at organisere, da du skal bruge meget lidt udstyr, og ikke er afhængig af hverken lokaler eller teknisk, kompliceret udstyr.

Det er vigtigt, at affaldsindsamling er for alle og kan rumme alle.

Lisbeth Olesen, En for Holdet

Dertil er det en nem opgave at udføre, hvilket gør at mange forskellige målgrupper kan deltage: børn, børnefamilier, ældre mv. Derfor kan affaldsindsamlinger også bruges som et socialt omdrejningspunkt for en række forskellige socialt udsatte grupper, hvor et fællesskab kan opbygges omkring en simpel, engagerende og meningsfuld aktivitet.

Som det kom frem på arbejds mødet, skaber de øgede krav til sortering en bekymring hos de civile affaldsindsamlere. Hvis de bliver underlagt strenge sorteringskrav, frygter de, at det potentielt kan påvirke engagementet i affaldsindsamlinger, begrænse folks mulighed for at deltage samt øge omkostningerne til udstyr.

Denne bekymring afspejler en mere generel udfordring i forbindelse med den grønne omstilling: at nye tekniske, juridiske og adfærdsmæssige krav kan få konsekvenser for vores sociale liv og aktiviteter.

Affaldsanalyse af sortering i midtbyen

Fremfærd – affald i det offentlige rum

Silkeborg Kommune

Fremfærd

Affaldsanalyse af sortering i midtbyen

Fremfærd: Affald i det offentlige rum

Silkeborg Kommune

Januar 2026

Projektleder: Stephanie Touveneau

E-mail: st@behavegreen.dk

Rapporten er udarbejdet af Behave Green

Behave Green

CVR: 40 81 42 80

Frederiksholms Kanal 30 A7,

1220 København K

behavegreen.dk

Om projekt *affald i det offentlige rum*

Denne delrapport er en del af projektet *Affald i det offentlige rum*. Projektet er udviklet af Fremfærd, et samarbejde mellem Kommunernes Landsforening (KL) og faglige organisationer på det kommunale arbejdsmarked – i dette projekt 3F. Formålet med Fremfærd er at udvikle og styrke velfærdssamfundets kernoopgaver. Det sker ved at skabe projekter, indsamle erfaringer og formidle ny viden, der bidrager til bedre løsninger for borgerne, trivsel for medarbejderne og effektivitet for kommunerne. Læs mere på <https://fremfaerd.dk>.

I 2025 er et af Fremfærds fokusområder at udvikle løsninger til affaldshåndtering i det offentlige rum. Løsningerne skal lægge vægt på samarbejdet internt og eksternt i kommunen med særligt henblik på involvering af driftspersonale. De skal skabe bedre processer og arbejdsgange i forbindelse med forebyggelse, indsamling, håndtering og bortskaffelse af affald, samt adressere sortering af affald i det offentlige rum.

Konsulentvirksomheden Behave Green har som eksternt leverandør stået for at udvikle, projektledede og gennemføre projektet. Det er gjort gennem fire forandringsprojekter i fire kommuner, hvoraf denne delrapport beskriver et projekt om en affaldsanalyse af sortering i Silkeborg midtby lavet for Silkeborg kommune.

Læs mere om projektet *Affald i det offentlige rum* her: vpt.dk/affalddetoffentligerum

Indhold

01	Opsummering af projektet	05
02	Baggrund for projektet	06
03	Resultater: affaldets sammensætning	14
	Glas & Metal	16
	Plast & MDK	20
	Restaffald fra øer	26
	Restaffald fra individuelle beholdere	29
04	Perspektivering	35
	Sammenligning med analyser fra Aarhus	36
	Overvejelser og anbefalinger	37

Opsummering af projektet

I Silkeborg midtby blev der gennemført en affaldsanalyse af affald sorteret i det offentlige rum. Denne affaldsanalyse viser overordnet set, at kommunens sorteringsforsøg i det offentlige rum generelt fungerer, men at der er markante kvalitetsforskelle mellem fraktionerne:

- **Glas-/metallaffald:** Høj kvalitet med 88 % korrekt sortering.
- **Plast samt mad- og drikkekartoner:** Ligger på knap 50 %. Den største enkeltfejl er væsker og rester fra særligt to-go-kopper.
- **Restaffald:** Indeholder både korrekt brændbart affald og en betydelig andel genanvendelige materialer – især i individuelle beholdere uden sorteringsmulighed, hvor op mod en tredjedel kunne være sorteret i andre fraktioner (primært plast).
- For de individuelle beholdere uden sorteringsmulighed, viser en sammenligning med analyser fra Aarhus Kommune overordnede ligheder i restaffaldets indhold, særligt i forhold til glas, madaffald og to-go-emballager.

Rapporten fremhæver flere potentialer for affaldssortering:

- **Sortering af glas- og metallaffald fungerer godt** og bør fastholdes.
- Mængden af **genanvendelige materialer i restaffaldet er lavere** i beholdere ved sorteringsøer end i individuelle beholdere. Der er dog fortsat potentiale for yderligere sortering af genanvendelige fraktioner – især plast – fra restaffaldsbeholdere ved øerne.
- **Bedre kommunikation om tømning af væske fra kopper** kan reducere fejlsorteringer.
- Rapporten anbefaler **et fokus på kontinuitet** frem for 100 % korrekt sortering.
- Erfaringer fra Aarhus Kommune viser, at **madaffald ikke bør sorteres separat** på grund af risiko for lugt, skadedyr og behov for hyppige tømninger.

Baggrund for projektet

Her beskrives projektets baggrund, formål og metoder

01

Baggrund og formål

Silkeborg Kommune har siden juni 2024 haft forsøg med affaldssortering i det offentlige rum. Fem steder i midtbyen har man kunne sortere sit affald i tre beholdere. Én til glas- og metalaffald, én til plast- og mad og drikkekartonaffald (MDK), og én til restaffald.

Data fra dette forsøg skal både bruges som grundlag for det videre politiske arbejde og beslutninger, samt til at undersøge, hvordan affaldssorteringen i det offentlige rum kan optimeres.

Derfor er der gennemført affaldsanalyser af de i alt femten beholdere til restaffald og genanvendelige fraktioner i det offentlige rum. Dertil er der lavet analyser af restaffald fra fem beholdere til restaffald, der står "individuelt".

Projektet skal dels kortlægge sammensætningen af restaffald, og dels vurdere renheden af de to genanvendelige fraktioner.

Placering af sorteringsøer

Farvede poser

Silkeborg Kommune bruger farvede poser til at holde affaldsfraktioner adskilt.

Affaldet indsamles i poser med forskellige farver for at sikre adskillelse ved den videre håndtering.

De farvede poser samles på en central plads med tre containere: én til rest, én til plast/MDK og én til glas/metal.

Silkeborg Kommune har i testperioden ikke modtaget meldinger om fejl fra modtageanlæggende.

Affaldet behandles på samme måde som affald fra private husstande på de samme anlæg.

Fremgangsmåde

Affaldet er opsamlet i perioden onsdag 20/8 til og med fredag den 22/8 2025. Der er således affald fra tre hverdage. Affaldet stammer fra 5 øer og 5 individuelle beholdere.

Vejret i perioden var uden nedbør og ca. 15-20 grader. Der var ikke events og arrangementer i Silkeborg midtby i ugen for analysen. Events og arrangementer kan have indflydelse på affaldets mængde og sammensætning.

Der er sorteret 22 kg glas/metal, 19 kg plast/MDK og 18 kg restaffald fra øer og 36 kg restaffald fra individuelle beholdere. Analysen skal ses som en stikprøve, hvilket vil sige, at affaldet kun repræsenterer en begrænset mængde sammenholdt med alt affald produceret i det offentlige rum.

Affaldet fra de forskellige lokationer og dage er lagt i en bunke og analyseret samlet. Affaldet er holdt opdelt i de forskellige fraktioner.

Når vi laver en affaldsanalyse, sorterer vi affaldet i en lang række kategorier, herunder alle de genanvendelige fraktioner. Sorteringslisten kan ses senere på side 12 i rapporten.

Affaldet udsorteres, vejes og registreres. Data er indtastet og analyseret i Excel.

Fremgangsmåde

Sæk med plast/MDK til udsortering

Spande klar til udsortering

Registrering

Sorteringsliste

Alt affald er sorteret efter den samme sorteringsliste. Her i tabellen kan du se eksempler på de forskellige kategorier.

I analysen indgår affald fra tre dage, det drejer sig om 22 kg glas/metallaffald, 19 kg plast/MDK-affald, 18 kg restaffald fra øer og 36 kg restaffald fra individuelle beholdere.

Der blev indsamlet 47 kg restaffald fra individuelle beholdere, men pga. tidsnød sorterede vi kun 36 kg.

Kategorier	Eksempler
Madaffald	Frugt- og grøntsagsrester, madrester, brød, væsker/rester fra kopper mm.
Plast	Plastfolie, plastposer, plastflasker, låg, plastbøtter, engangsbestik
Glas	Glasflasker, vinflasker, syltetøjsglas, glassdunke. Uden pant.
Metal	Dåser, metalbakker, aluminiumsfolie, låg, kapsler. Uden pant.
Mad-og drikkekartoner	Mælkekartoner, juicekartoner, kartoner til suppe og sauce
Pap og karton	Papkasser, bølgepap, papbakker
Papir	Printpapir, foldere, aviser, reklamer
Tekstiler	Tøj, håndklæder, tæpper
To-go-kopper, varm	To-go kopper til varme drikke - alle slags
To-go-kopper, kold	To-go kopper til kolde drikke - alle slags
Anden take-away emballage	Engangsslukrus, takeaway-emballage i et eller flere materialer, sammensatte (komposit) emballager, fastfood-emballage (fx salatbakker, isbægere, pomfritbakker mm.
Emballage med pant	Dåser og flasker med pant – både i plast, glas og metal og andet
Pizzabakker	Pizzabakker med og uden madrester
Cigaretskodder, snusposer	Cigaretskodder, snusposer, cigaret pakker
Affaldsposer med husholdningslignende...	Husholdningslignende blandede poser fra privat og erhverv
Sække brugt til opsamling	Kommunens opsamlingsække
Brændbart	Hundeposer, bleer, servietter, snavset papir og pap, små trægenstande
Haveaffald	Blade, grene, græsafklip, jord
Farligt affald og WEEE	Spraydåser, rengøringsmidler (med faremærker), lightere, batterier, el-pærer, kemikalier
Ej brændbart	Porcelæn, spejle, stentøj, keramik, sand, grus, sten

Forbehold

- Stikprøveanalyser af affald er et øjebliksbillede, og sammensætningen vil kun repræsentere det affald, der indgår i analysens datagrundlag
- Affaldsanalysen leverer data om sammensætningen af affaldet, og der indgår ikke udregninger af opskalering af mængder til kommuneniveau
- Affaldsanalysen baserer sig på affaldets vægt, og forholder sig ikke til emnernes volumen
- Det er ikke muligt at skelne mellem lokationer eller ugedage i den foretagne affaldsanalyse.

Affaldets sammensætning

Affaldsanalysernes resultater præsenteres her i tabeller,
diagrammer og via fotos

02

Resultater

Til højre ses en oversigt over den procentvise fordeling af affaldsfraktioner i fire beholdere: Glas & Metal, Plast & MDK, Restaffald (øer) og Individuelle restaffald.

Kommentarer om sammensætningen af de fire fraktioner beskrives på de følgende sider.

Oversigt over den procentvise fordeling af affaldsfraktioner i fire beholdere

Kategorier	Glas & metal	Plast/MDK	Restaffald (øer)	Restaffald, individuelle
Madaffald	1	18	25	13
Plast	2	25	13	8
Glas	85	1	<1	6
Metal	3	<1	1	2
Mad-og drikkekartoner	<1	3	<1	1
Pap og karton	1	4	1	6
Papir	<1	4	2	4
Tekstiler	0	<1	<1	3
Genanvendelige fraktioner subtotal	91	39	17	31
To-go-kopper, varm	<1	1	3	3
To-go-kopper, kold	1	10	11	6
Anden take-away emballage	1	10	9	8
Emballage med pant	<1	1	<1	<1
Pizzabakker	<1	<1	<1	<1
Potentielt genanvendelige fraktioner subtotal	2	22	24	17
Cigaretskodder, snusposer	<1	1	1	1
Affaldsposer med husholdningslignende...	<1	2	<1	2
Sække brugt til opsamling	2	6	3	3
Brændbart	3	12	27	31
Brændbart affald subtotal	5	21	32	38
Haveaffald	<1	<1	<1	<1
Farligt affald og WEEE	<1	<1	<1	<1
Ej brændbart	<1	<1	2	<1
Særligt affald subtotal	<1	<1	2	<1

Grøn = korrekt sorteret, Rød = stor fejlsorteret, Grå = subtotal, Lilla = alle andre

Glas & Metal

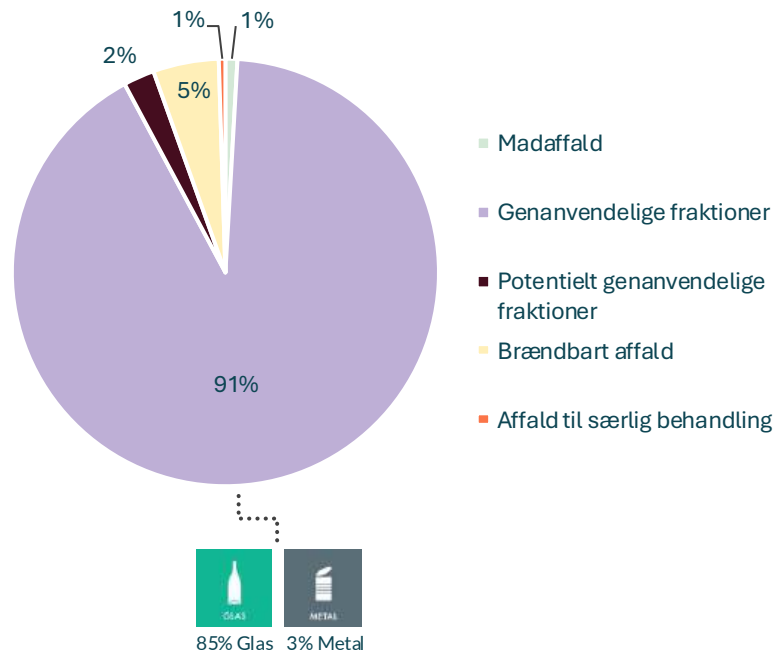
Her ses den procentvise fordeling af affald fundet i beholderen til **Glas & Metal** fra sorteringsøerne.

Diagrammet til højre er opdelt i fem hovedfraktioner.

- **91%** af indholdet er genanvendeligt, hvoraf 88 % var korrekt sorteret Glas & Metal (hhv. 85 % glas og 3 % metal)
- Den største fejlsortering i Glas & Metal er brændbart affald (fx servietter, vådservietter og bagerposer) – men det udgør kun ca. 3 %. De resterende 2 % brændbart affald i diagrammet udgøres af de (snavsede) sække som affaldet opsamles i
- De 2 % potentielt genanvendelige fraktioner består hovedsageligt af to-go-kopper varm, to-go-kopper kold samt anden take-away emballage

Glas & Metal beholder

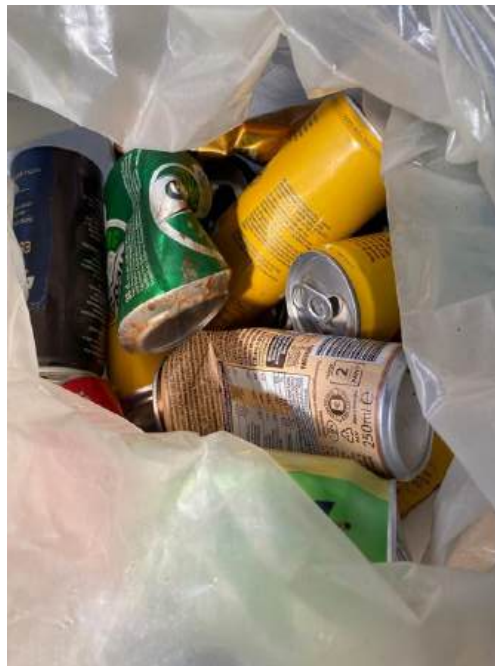

Sorteret mængde affald: 22 kg

Glas & Metal beholder

Korrekt sorteret glas

Korrekt sorteret metal: ikke
pantholdige dåser

Fejlsortering: brændbart (fx servietter,
vådservietter, bagerposer mm.)

Glas & Metal beholdere

Sæk inden sortering

Sæk inden sortering

Bunden af en sæk efter udsortering
af større emner

Glas & Metal beholder - fejlsorteringer

Fejlsortering i glas/metal: to-go-kopper kold

Fejlsortering i glas/metal: plast

Fejlsortering i glas/metal: anden take-away emballage (fx isbægere og pose fra McDonalds)

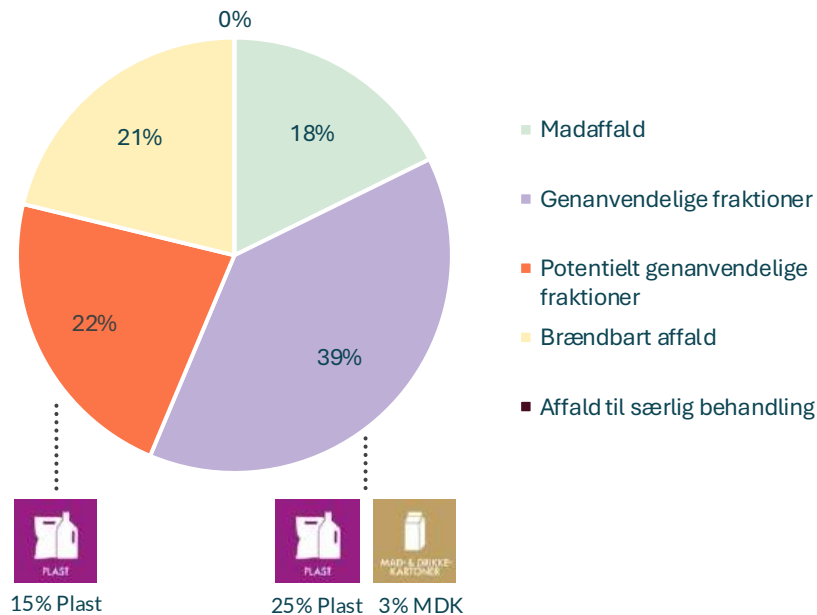
Plast & MDK

Her ses den procentvise fordeling af affald fundet i beholderen til Plast & Mad- og drikkekartoner (MDK) i sorteringsøerne. Diagrammet til højre er opdelt i fem overordnede fraktioner.

- 25 % består af korrekt sorteret plast. Derudover er der yderligere 10 % plast i to-go-kopper kold samt yderligere ca. 5 % plast fra andre take-away emballager. Dvs. at den samlede andel af plast udgør omkring 40 %
- MDK udgør 3 % af affaldet
- Den største fejlsortering er madaffald, der udgør 18 %. Dette består primært af væsker/rester fra fx to-go-kopperne. Derudover fandt vi også en blandet pose med en del mad i diverse plastemballage, samt en skåret, spist vandmelon også i plastpose
- En anden betydelig fejlsortering er pap og karton samt papir, der udgør 8 % i alt i genanvendelige fraktioner. Det består bl.a. af mange prismærker, tøjmærkater, aviser, og indkøbsposer
- 12 % består af brændbart, der fx var ispapir (ej plast), slikpapiro.lign.
- Farligt affald i plast er fx en astmainhalator, en lighter, en vape og en nål fra fx insulinpen (se foto på side 23). Disse består alle af plast og kan måske været sorteret som plast i god tro. Det er en gisning.

Plast & MDK beholder

Sorteret mængde affald: 19 kg

Plast & MDK beholder

Korrekt sorteret plast

Korrekt sorteret plast

Korrekt sorteret to-go-kopper kold i plast

Plast & MDK beholder

Korrekt sorteret plast –
umiddelbart fra erhverv

Korrekt sorteret plast –
umiddelbart fra erhverv

Korrekt sorteret plast –
umiddelbart fra erhverv

Plast & MDK beholder

Anden take-away emballage, hvor
ca. halvdelen består af plast

Sæk inden sortering

Fejlsortering: farligt affald

Plast & MDK beholder - fejlsorteringer

Fejlsortering: brændbart

Fejlsortering: brændbart

Korrekt sorteret plast –
umiddelbart fra erhverv

Plast & MDK beholder - fejlsorteringer

Fejlsortering: madaffald i plastpose

Fejlsortering: madaffald i diverse
plastemballager

Fejlsortering: pap og karton

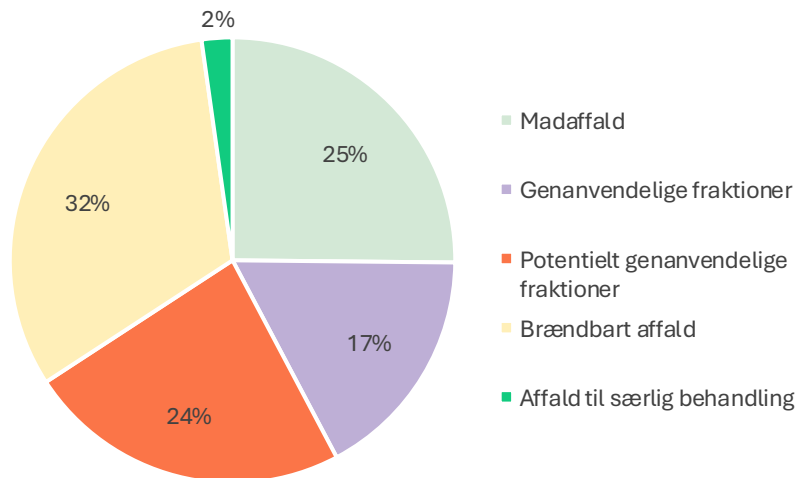
Restaffald fra øer

Her ses den procentvise fordeling af affald fundet i restaffald fra sorteringsøerne.

- Ca. en tredjedel af affaldet består af brændbart affald, det vil sige affald, der er korrekt sorteret restaffald
- Anden take-away emballage udgør 9 % af restaffald fra øer, og derudover er der fundet 3 % to-go-kopper varm (dvs. engangs kaffekopper). Disse emner kan i dag ikke genanvendes, og er derfor også korrekt sorteret som restaffald
- Den største enkelte fejlsortering er madaffald. Dette består bl.a. af frugtskræller og en del væske fra to-go-kopper
- Knap en fjerdedel af affaldet består af plast – hhv. 13 % plast og derudover ca. 10 % fra to-go-kopper kold.

Restaffald fra øer

Sorteret mængde affald: 18 kg

Restaffald fra øer

Korrekt brændbart i restaffald

Korrekt brændbart i restaffald

Sæk med restaffald inden sortering

Restaffald fra øer

Fejlsortering: to-go-kopper kold

Fejlsortering: porcelænskop (ej brændbart)

Fejlsortering: plastskeer fra is

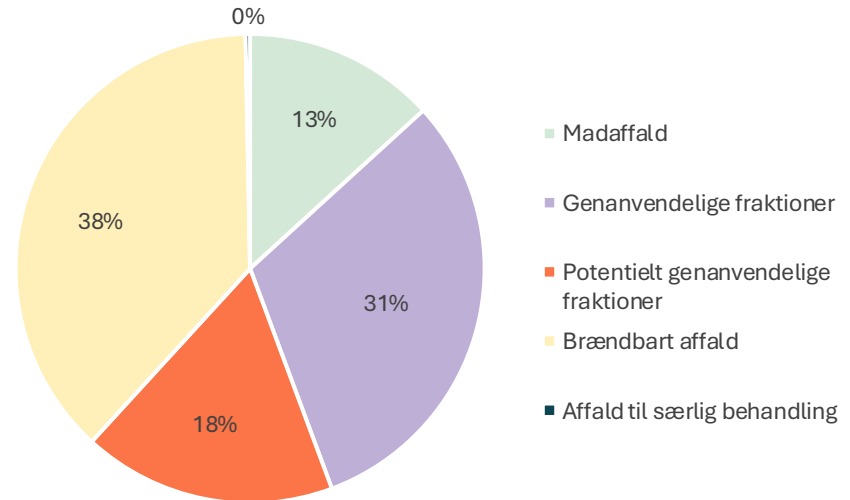

Restaffald fra individuelle beholdere

Her ses den procentvise fordeling af affald fundet i restaffald fra individuelle beholdere.

- Godt en tredjedel af affaldet består af brændbart affald
- Knap en tredjedel af affaldet består af genanvendelige materialer. Der er fundet mest plast (8 %), men det fordeler sig på flere af de andre genanvendelige fraktioner
- Også her udgør anden take-away emballage 8 % og to-go-kopper varm 3 %.

Restaffald individuelle beholdere

Sorteret mængde affald: 36 kg

Restaffald fra individuelle beholdere

Brændbart i restaffald

Brændbart i restaffald

Sæk inden sortering

Restaffald fra individuelle beholdere

To-go-kopper kold

Blandede sække med fx gummihandsker
måske fra hjemmepleje

Sko i restaffald (brændbart)

Restaffald fra individuelle beholdere

Plast

Plast

Plast

Restaffald fra individuelle beholdere

Anden take-away emballage

Farligt affald

Pap

Sammenligning af restaffald fra øer og individuelle beholdere

Her opsummeres små forskelle i sammensætningen af restaffald der er opsamlet fra henholdsvis øer og som individuelle beholdere.

- Der er helt tydeligt fundet mere glas i de restaffaldsbeholdere, der står individuelt. Fra øer udgør glas under en procent, hvorimod glas udgør 6 % af restaffald fra individuelle beholdere.
- Generelt er der fundet en mindre andel af genanvendelige fraktioner fra restaffaldsbeholderne ved øer (knap en femtedel), hvorimod genanvendelige fraktioner udgør knap en tredjedel af restaffald fra individuelle beholdere.
- I restaffald fra øer består størstedelen af genanvendelige fraktioner pudsigt nok af plast, selvom der er mulighed for at udsortere plast i sorteringsøen. I restaffald fra de individuelle beholdere fordeler det genanvendelige affald sig mere jævnt på tværs af alle de genanvendelige fraktioner.

Perspektivering

Affaldsanalysernes resultater sætter fokus på en række elementer, der her perspektiveres

03

Sammenligning med analyser fra Aarhus

Der er foretaget flere affaldsanalyser af affald opsamlet i det offentlige rum i andre kommuner. Aarhus Kommune har i kommunen 2021-2024 foretaget flere analyser som vi her sammenligner Silkeborgs resultater med. Sammenligningen bruges til at kvalitetssikre resultaterne. Hvis affaldssammensætningen i Silkeborg ligner den i Aarhus, tyder det på, at affaldsanalysen er af god kvalitet, da sammensætningen forventes at være nogenlunde ens.

Madaffald, glas, take-away og to-go kopper i begge kommuner

Overordnet set ligner restaffald opsamlet i det offentlige rum i Aarhus Kommune det restaffald som indgår i analysen i Silkeborg.

Andelen af madaffald i restaffaldet er nogenlunde ens. Derudover udgør glas en betydelig og sammenlignelig mængde – om end andelen er højere i Silkeborg. Begge kommuners restaffald består også af take-away emballager, herunder to-go-kopper til kolde og varme drikke.

I Aarhus er der fundet flere pizzabakker, og hundeposer udgør også en betydelig andel i Aarhus. Disse to affaldsemner er også undersøgt i Silkeborg, hvor der stort set ikke er fundet hverken pizzabakker eller hundeposer. Disse afhænger dog af omkringliggende restauranter, og om det er et populært sted at lufte hunde.

Bemærkninger om sammenligningen

Det bør noteres, at analyserne foretaget i Aarhus Kommune har en sorteringsliste og metode, der varierer lidt fra nærværende analyse. Fx er der i analyserne fra Aarhus en del flere kategorier, da der her er et særligt fokus på drikkeemballager.

Her sammenlignes desuden kun med sammensætningen af restaffald. Aarhus Kommune har også foretaget affaldsanalyser af genanvendeligt affald, navnlig en kombineret ordning med metal-glas- og hård plastaffald (MGP-affald) tilbage i 2021. Da ordningen er forskellig fra Silkeborgs, og glas vejer så meget (og derved udgør en betydelig andel af MGP-affaldet) har vi vurderet, at det ikke giver mening at prøve at sammenligne.

Aarhus Kommunes affaldsanalyser kan tilgås [her](#).

Overvejelser og anbefalinger

På baggrund af rapportens resultater har vi her samlet nogle af de centrale overvejelser som resultaterne rejser samt vores anbefalinger.

Behold fraktionen glas/metal

Fraktionen med glas-/metallaffald har en kvalitet på 88 %, hvorfor man med fordel kan fortsætte med at sortere denne. Lagt hovedparten af affaldet i fraktionen består af glas.

Affaldsanalysen viser ikke et entydigt mønster hvad angår typiske fejlsorteringer.

Mindre genanvendeligt affald i restaffald fra øer

Generelt er der en mindre andel af genanvendelige fraktioner i restaffaldsbeholderne ved øer (knap en femtedel), hvorimod genanvendelige fraktioner udgør knap en tredjedel af restaffald fra individuelle beholdere.

Det tyder på, at en andel af de genanvendelige emner er havnet i beholderne til genanvendelse ved siden af.

Behøver 100 % at være målet?

Sortering i det offentlige rum er nyt for mange borgere. Med viden om, at kvaliteten af plast-/mad- og drikkekartonaffaldet er under 50%*, anbefaler vi, at kommunen overvejer, hvad formålet med fraktionen er.

Vi anbefaler, at I er på forkant med kritik eller dårlig presse af dette resultat.

Overvejelser og anbefalinger

Plast er svær, men ...

Kvaliteten af plast-/mad- og drikkekartonaffald ligger på knap 50 % korrekt sortering. Plast er generelt en vanskelig fraktion for borgerne. Klar kommunikation om at tømme kopper og fjerne madaffald kan være med til at mindske den største fejlsortering.

De mange plastemballager gør samtidig offentlige sorteringsmuligheder til et fint supplement for borgere, der gerne vil sortere rigtigt.

Silkeborg Kommune har i testperioden ikke modtaget meldinger fra modtageanlægget om, at affaldet er utilstrækkeligt sorteret.

Madaffald i det offentlige rum?

Affaldsanalyserne her viser umiddelbart et potentiale for udsortering af madaffald i det offentlige rum.

Analyser og erfaringer fra Aarhus kommune fraråder dog at sortere madaffald i det offentlige rum. Det skyldes bl.a. rotter, fugle, lugtgener, og at den kræver hyppig tømning.

Derudover består størstedelen af madaffald af væsker (fx kaffe- og juicerester fra to-go-kopper).

Anbefalinger til test af affaldssortering i det offentlige rum

Fremfærd – affald i det offentlige rum

Hvidovre Kommune

Anbefalinger til test af affaldssortering i det offentlige rum

Fremfærd: Affald i det offentlige rum

Hvidovre Kommune

Januar 2026

Projektleder: Stephanie Touveneau

E-mail: st@behavegreen.dk

Rapporten er udarbejdet af Behave Green

Behave Green

CVR: 40 81 42 80

Frederiksholms Kanal 30 A7,

1220 København K

behavegreen.dk

Om projekt affald i det offentlige rum

Denne delrapport er en del af projektet *Affald i det offentlige rum*. Projektet er udviklet af Fremfærd, et samarbejde mellem Kommunernes Landsforening (KL) og faglige organisationer på det kommunale arbejdsmarked – i dette projekt 3F. Formålet med Fremfærd er at udvikle og styrke velfærdssamfundets kernoopgaver. Det sker ved at skabe projekter, indsamle erfaringer og formidle ny viden, der bidrager til bedre løsninger for borgerne, trivsel for medarbejderne og effektivitet for kommunerne. Læs mere på <https://fremfaerd.dk>.

I 2025 er et af Fremfærds fokusområder at udvikle løsninger til affaldshåndtering i det offentlige rum. Løsningerne skal lægge vægt på samarbejdet internt og eksternt i kommunen med særligt henblik på involvering af driftspersonale. De skal skabe bedre processer og arbejdsgange i forbindelse med forebyggelse, indsamling, håndtering og bortskaffelse af affald, samt adressere sortering af affald i det offentlige rum.

Konsulentvirksomheden Behave Green har som eksternt leverandør stået for at udvikle, projektled og gennemføre projektet. Det er gjort gennem fire forandringsprojekter i fire kommuner, hvoraf denne delrapport beskriver et projekt om anbefalinger til test af affaldssortering i det offentlige rum lavet for Hvidovre kommune.

Læs mere om projektet *Affald i det offentlige rum* her: vpt.dk/affalddetoffentligerum

Indhold

01	Indledning og baggrund	06
	Metoder	07
02	Anbefalinger til affaldssortering i det offentlige rum	09
	Anbefalinger fra driftspersonalet	12
	Anbefalinger til beholdertype	13
	Anbefalinger til designløsninger	16
	Anbefalinger til valg af fraktioner	17
	Opkvalificering af medarbejdere	19
03	Design en testperiode	20
04	Udvælg testlokationer	23
	Placering og adfærd	24
	Områder til test	25
	Generelle observationer i Hvidovre	26

Opsummering af projektet

Formålet med projektet i Hvidovre er at skabe et beslutningsgrundlag for, om – og hvordan – affaldssortering kan testes i det offentlige rum.

Undersøgelsen viser, at synlighed og kontekst er afgørende for borgeradfærd, og at affald opstår dér, hvor mennesker opholder sig eller passerer i bestemte rytmer.

Projektet bygger på observationer på fem lokationer, feltarbejde med medarbejdere fra kommunen, der tømmer affaldet i det offentlige rum, workshops med relevante medarbejdere i kommunen og erfaringer fra andre kommuner.

Projektet undersøger, hvilke design- og driftsløsninger der kan fungere i praksis, hvilke fraktioner der er realistiske at sortere, og hvad borgernes bevægelsesmønstre betyder. Derudover præsenteres forlag til aktiviteter i en testperiode samt anbefalinger til placering af beholdere i byrummet.

Projektet peger på tre anbefalinger til at teste sorteringen af:

1. **Driftspersonalet** anbefaler **ensartede, driftsvenlige beholdere og farvede sække**. De skal være fugle- og rottesikrede, og så ønsker driftspersonalet mulighed for at tilpasse placeringer efter sæson og belastning. Driftspersonalet blev klædt på til den nye opgave ved et kort opkvalificeringskursus.
2. **Placering og design** skal følge borgernes naturlige bevægelse, være synlige på afstand og understøtte intuitive valg – fx gennem store piktogrammer, klare farver og indkast fra siden.
3. **Valg af fraktioner**: Analyser og erfaringer peger på, at **restaffald, glas-/metalaffald og plast-/mad- og drikkekartonaffald** er hensigtsmæssige og realistiske fraktioner i det offentlige rum. Andre fraktioner (herunder madaffald) bør fravælges på grund af lav sorteringskvalitet og praktiske udfordringer.

Indledning

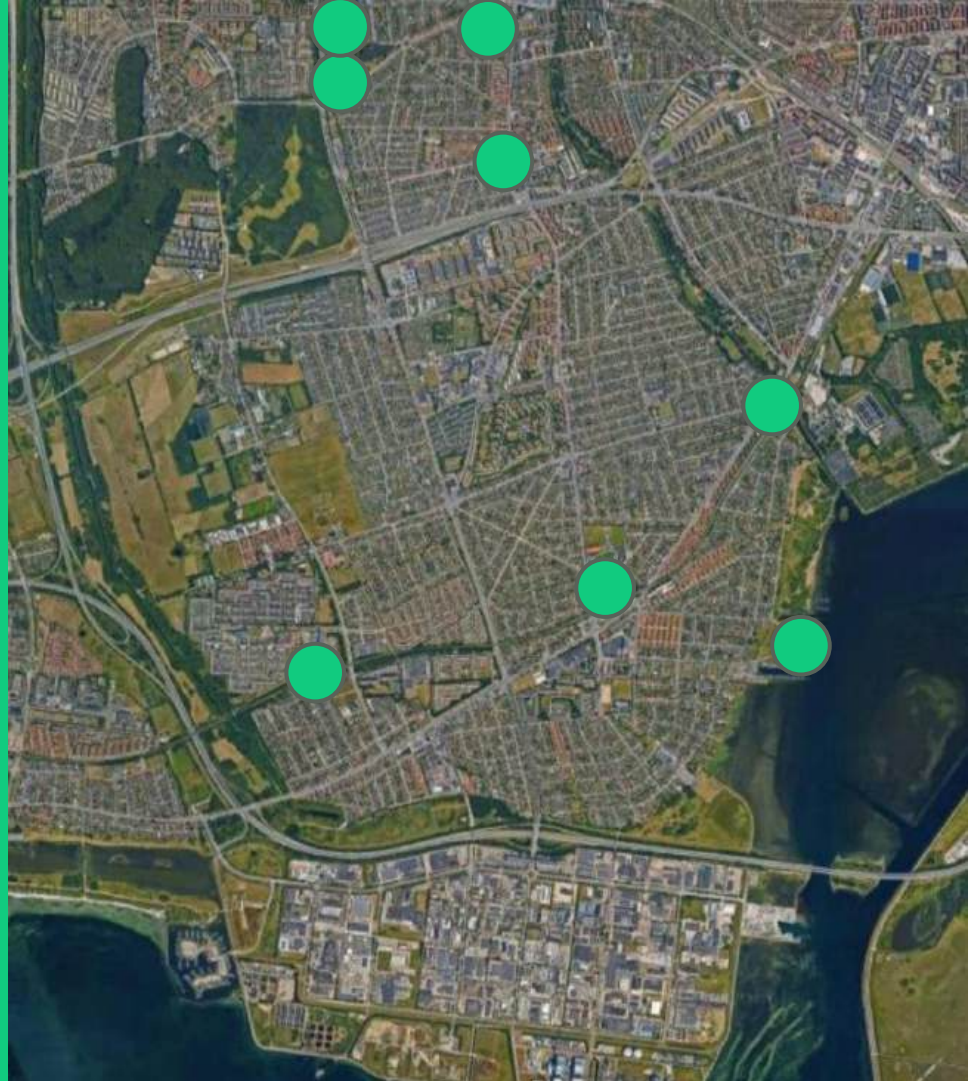
Danske kommuner har de sidste 10 år arbejdet systematisk med at udrulle affaldssortering i de danske husstande. En af de næste skridt i den nationale udvikling, er at styrke sortering og genanvendelse i det offentlige rum. Her er sammensætningen af affaldet anderledes end derhjemme og borgere møder affaldsløsninger i mere flygtige og uforudsigelige situationer.

Samtidig spiller henkastet affald, renhold og sorteringskvalitet en rolle for både borgeroplevelser, renholdsopgaven og kommunernes involvering i affaldshåndtering i det offentlige rum.

Formålet med projektet i Hvidovre Kommune er at bidrage med viden, der kan være med i beslutningsgrundlaget for, om – og hvordan – kommunen kan iværksætte en test med affaldssortering i udvalgte byrum.

Rapporten præsenterer tre anbefalinger til test af sortering i det offentlige rum : 1. indtænk driftspersonalets erfaringer, 2. design af beholderne, og 3. vælg de rigtige fraktioner.

Derudover kommer vi med forslag til aktiviteter i en testperiode og testlokationer.

Metoder

For at afdække de forskellige aktørers erfaringer og behov bygger projektet på række forskellige metoder og aktiviteter, herunder

- Feltarbejde med driftsteamet
- Observationer af borgeradfærd på udvalgte lokationer
- Workshops med driftsteamet
- Erfaringer fra andre kommuner.

Feltarbejdet blev gennemført på nogle let regnfulde efterårsdage, hvor der sandsynligvis er færre borgere i områderne end på andre tider. Særligt i parker og omkring havnen må man forvente et helt andet og langt højere aktivitetsniveau i fx sommermånederne.

Det er et vigtigt opmærksomhedspunkt, når det kommer til affald i det offentlige rum, at aktivitetsniveauet på de udvalgte lokationer skifter markant afhængigt af tidspunkt på dagen, ugedag og årstid.

Det skal man selvfølgelig tage højde for i planlægningen af affaldshåndtering, da et øget flow af borgere også ofte medfører større mængder affald og andre driftsbehov.

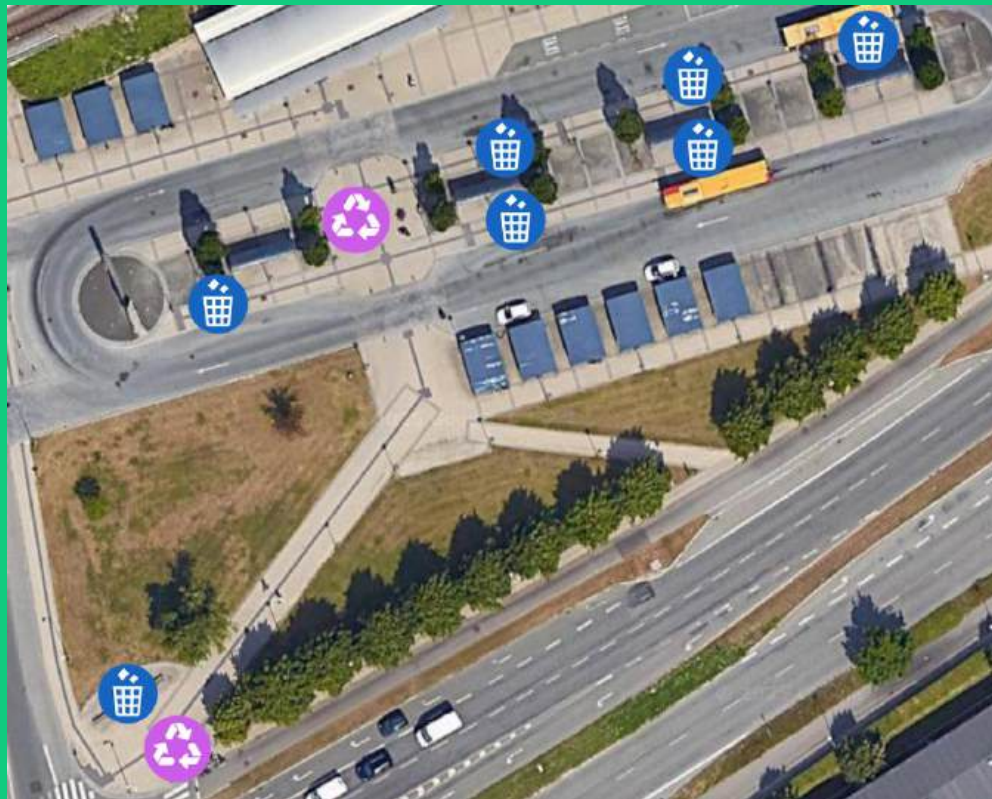
Metode

I projektet blev der lagt vægt på at udarbejde anbefalinger til at opsætte spande til sortering i det offentlige rum. Det var ikke muligt at opsætte spandene, hvilket betyder, at projektets anbefalinger ikke er testet af i praksis.

Projektet fungerer derfor som en syntese mellem eksisterende teori og viden om opsætning af beholder til sortering i det offentlige rum og driftspersonalet og medarbejdere i Hvidovre Kommunes praktiske og erfaringsbaserede viden.

Denne viden blev kvalificeret gennem aktiviteterne feltarbejde med driftsteamet og workshops med driftsteamet. Her fik driftspersonalet mulighed for i praksis at vise os, hvordan de udfører deres arbejde, hvilke komplikationer de oplever, og hvilke muligheder og barriere de ser ift. at implementere sortering.

På workshops med driftsteamet kvalificerede vi anbefalingerne i forhold til opsætning af beholder til sortering. Her udpegede medarbejderne deres bud på den ideelle placering af beholderne. Se eksempelvis driftspersonalets og Behave Greens anbefalinger til placering af sorteringsbeholdere (lilla ikoner) på Friheden st. til højre.

Anbefalinger til affaldssortering i det offentlige rum

01

Hvorfor er design og drift afgørende?

Affaldssortering i det offentlige rum kan være vanskeligt. Borgere træffer hurtige beslutninger og har kun få sekunder til at orientere sig, mens driften skal kunne håndtere systemet i en hverdag, hvor affaldets mængder påvirkes af skiftende sæsoner begivenheder. Derfor skal løsningen være enkel og intuitiv – og samtidig realistisk at drive.

Vi har talt med driftmedarbejderne i Hvidovre Kommune, og de er positive over for at afprøve sortering i det offentlige rum. De ønsker mulighed for at flytte sorteringsøer efter behov og at kunne genopsætte restaffald, hvis mængden af henkastet affald stiger i bestemte områder. Samtidig understreger driftspersonalet, at testen skal tage højde for store variationer i affaldsmængder på tværs af lokationer og sæsoner.

På de næste sider præsenteres konkrete anbefalinger til designløsninger, der kan understøtte både borgeradfærd og drift – samt centrale opmærksomhedspunkter for at få sortering i det offentlige rum til at fungere i praksis.

Til slut i kapitlet anbefaler vi fraktioner til sortering i det offentlige rum.

Anbefalinger til drift

I Silkeborg bruger de farvede sække til at holde det sorterede affald adskilt

På baggrund af dette projekt, anbefales det at indfører forskelligt farvede sække til hver fraktion. For at sikre en effektiv tømning og håndtering på materialepladsen er det afgørende, at driftspersonalet nemt kan holde fraktionerne adskilt.

Forskelligt farvede sække er også med til at tydeliggøre overfor borgerne, at affaldet bliver holdt adskilt, og det mindsker behovet for, at driftspersonalet skal vurdere renheden af de enkelte fraktioner.

Driftspersonalet i Hvidovre kommune ønsker desuden at affaldssortering i det offentlige rum bør supplere de eksisterende restaffaldsbeholdere. Det betyder, at der fortsat skal være adgang til individuelle beholdere til restaffald - også på de lokationer, der tester sortering. I samarbejde med driftsteamet kan man dog afprøve at reducere antallet af restaffaldsbeholdere, hvor det vurderes praktisk muligt.

Anbefalinger fra driftspersonalet

På feltarbejdet med med driftspersonalet, talte vi om, hvordan deres erfaringer kan hjælpe med at designe en god løsning for sortering i det offentlige rum.

Driftsegneede sorteringsøer

Driftspersonalets foretrukne beholdertype er en driftsvenlig model, der er let at tømme, har klare markeringer af fraktionerne og placeret restaffald i begge sider. En kombination af funktionalitet, tydelighed og enkel håndtering er afgørende for, at sorteringsøerne fungerer i praksis.

Sortering skal følge borgernes bevægelse

Driftspersonalet fremhæver det positivt, at der er restaffald i begge sider af sorteringsøer. Det understøtter borgernes naturlige bevægelsesmønstre og reducerer risikoen for fejlsorteringer i de yderste beholdere.

Beholdere skal være dyresikre

Når det gælder affald, fremhæver driftspersonalet særligt behovet for fugle- og rottesikrede beholdere. Dyresikre modeller mindsker dette og reducerer behovet for ekstra oprydning.

Driftsvenlige beholdere med intuitive indkasthuller

Indkastets form har stor betydning for korrekt sortering. Postkassebeholdere er populære blandt driftspersonalet, da små åbninger forhindrer store genstande og gør tømning effektiv, da postkasser kan tømmes med én pose på tværs af flere beholdere. Modellen fungerer dog dårligere ved stationer eller andre steder med store affaldsmængder, hvor kapaciteten er for lav. Derudover, gør åbninger tilpasset fraktionen sorteringen intuitiv, men pizzabakker i restaffald er fortsat en udfordring her.

Eksisterende beholdertyper

Feltarbejdet i Hvidovre Kommune viste, at der i dag findes en lang række forskellige beholdertyper i det offentlige rum.

Den store variation kan gøre det sværere for borgerne at orientere sig og sortere korrekt. Det bør derfor overvejes, om affaldshåndteringen kan ensrettes i højere grad, så borgerne møder mere genkendelige og intuitive løsninger på tværs af kommunen.

Driftspersonalet har umiddelbart ikke nogle udfordringer med at tømme så forskelligartede beholdere. Favoritbeholderen er "postkasserne", da de er nemme at tømme og man kan ofte nøjes med bruge én sæk til at tømme et par postkasser, hvis de ikke er helt fyldte. Sækkestativerne fungerer rigtig dårligt pga. rotters nemme adgang.

Gammelt forsøg med sortering ved stranden

Særlig fuglesikring

Sækkestativ

Postkasse beholder

Smartline-containerne.

Særlig fuglesikring

Særlig fuglesikring

Gammelt forsøg med sortering ved Hvidovre st.

Sækkestativ

Beholder med træbeklædning

Hvad karakteriserer en god beholder?

En ting er, at driften i dagligdagen skal fingere og tilgodeses når man vælger beholdere. Derudover er der også nogle andre faktorer, der er gode at overveje når man skal vælge nye beholdere til sortering i det offentlige rum.

Indkast og åbninger

Indkast fra siden er den mest brugervenlige løsning og mindsker samtidig risikoen for, at regnvand trænger ind i beholderen. Åbningerne skal tilpasses den enkelte fraktion: store nok til eksempelvis pizzabakker, men ikke så store, at uønskede emner kan komme i. Åbninger og konstruktion bør desuden udformes, så de modvirker problemer med fugle og rotter. Driften foretrækker løsninger uden låg eller fodpedal, da disse kræver ekstra vedligehold, og fordi nogle borgere ikke ønsker at røre ved låg eller håndtag.

Piktogrammer og farver

Piktogrammer og farver skal være tydelige og genkendelige. KL's piktogrammer fungerer bedst i det offentlige rum – især når symbolerne er store og teksten begrænset. Synligheden af kommunikationsmaterialet skal løbende tjekkes og vedligeholdes.

Beholdertype

Valget af beholder afhænger af lokationen. Postkassebeholdere fungerer godt ved mindre affaldsmængder, mens større beholdere er mere egnede på steder med høj belastning. Rottesikrede og fuglesikrede løsninger er vigtige, og beholderne skal være både robuste og nemme at tømme.

Beholderen og tøming deraf skal tage højde for medarbejdernes arbejdsmiljø og leve op til gældende lovkrav for arbejdsmiljø.

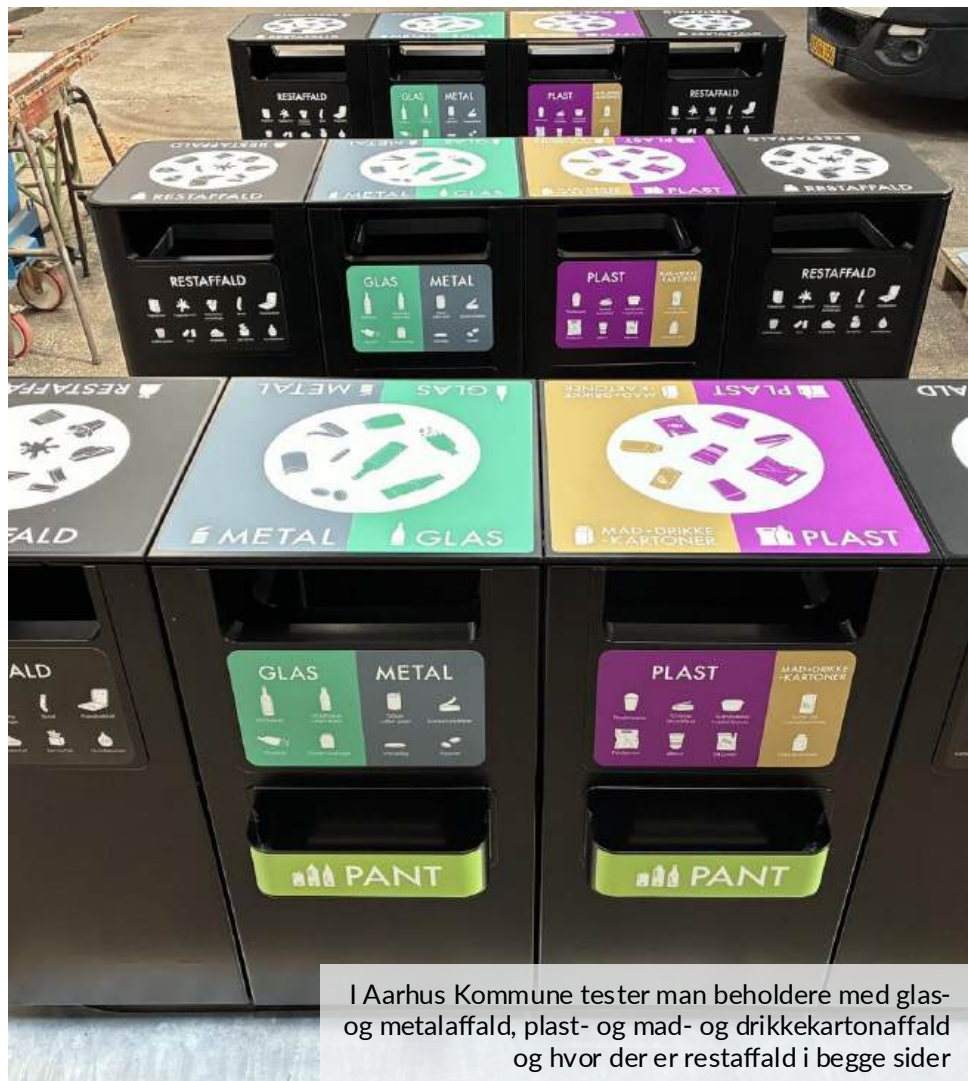
Anbefalinger fra Aarhus kommune

Aarhus Kommune peger på en række greb, der kan styrke sortering i det offentlige rum. De anbefaler at overveje mindre sorteringsspande, så de genanvendelige fraktioner kan tømmes i samme rytme som restaffald. Det giver en mere ensartet drift og mindsker risikoen for overfyldte beholdere.

Kommunen fremhæver også vigtigheden af tydelig synlighed og kommunikation. Sortering fungerer bedst, når alle fraktioner kan ses fra samme synsvinkel, og når forsiden af spanden bruges aktivt til at informere borgerne. Fraktionsmarkeringer skal være det mest synlige, da borgerens valg ofte træffes på få sekunder.

Derudover anbefaler Aarhus at indtænke pant, fordi borgeme efterspørger det, og fordi det skaber god samfundsøkonomi og let recirkulation. Pantløsninger kan samtidig styrke borgernes oplevelse af, at det giver mening at sortere.

Endelig understreger kommunen, at succes kræver tid. Borgeradfærd ændrer sig gradvist, og løsninger skal testes og tilpasses, før effekten for alvor slår igennem. Tålmodighed og løbende justeringer er derfor afgørende for et velfungerende system.

I Aarhus Kommune tester man beholdere med glas- og metalaffald, plast- og mad- og drikkekartonaffald og hvor der er restaffald i begge sider

Anbefalinger til designløsninger

Styrk borgernes ejerskab og motivation

Når borgere oplever, at deres handling gør en forskel, øges motivationen for at sortere korrekt. I det offentlige rum kan indsatsen føles anonym, og derfor kan små, strategiske greb styrke både ejerskab og engagement. Sociale signaler som *“De andre gør det også”* eller *“Tak for dit affald”* skaber en oplevelse af fællesskab og positiv norm. De fungerer som milde, effektive nudges, der gør sorteringen mere meningsfuld og øger sandsynligheden for, at borgerne vælger den rigtige fraktion – især når motivationen er lav eller tvivlen stor.

Giv feedback

Manglen på feedback gør, at affaldssortering kan føles meningsløs for borgere. Her kan simple løsninger som talende skraldespande eller beskeder om, hvor meget affald der netop er blevet genanvendt, skabe en mere engagerende oplevelse. Feedback gør sorteringen mere konkret og giver en følelse af, at indsatsen virker.

Anbefalinger valg af fraktioner

Her kan du læse om anbefalinger for valg af fraktioner. Anbefalingerne bygger både på affaldsanalyser og på erfaringer fra andre kommuner.

Analyserne giver et billede af, hvordan affaldet i det offentlige rum er sammensat, og erfaringerne peger samtidig på, hvilke fraktioner der hensigtsmæssige at sortere under de givne forhold, og hvilke der ikke er.

På baggrund af dette materiale anbefaler vi at følgende fraktioner sorteres i det offentlige rum:

Restaffald

Glas-/metallaffald

Plast-/mad-og
drikkekartonaffald

I Silkeborg Kommune tester man beholdere med hhv. glas- og metallaffald, plast- og mad- og drikkekartonaffald samt restaffald

Baggrund for anbefalinger til valg af fraktioner

Anbefalinger til valg af fraktioner

En affaldsanalyse* fra et andet projekt her i Fremfærd – affald i det offentlige rum, viser, at andelen af korrekt sorteret glas-/metallaffald er 88 % og at kvaliteten af plast/mad- og drikkekartonaffald er ca. 45 %.

Selvom borgerne i Hvidovre Kommune ikke kender ordningen glas-/metallaffald hjemmefra, har vi en formodning om, at borgere intuitivt kan genkende materialerne eftersom mange har sorteret glas i mange år, og at glas for mange borgere er et genkendeligt materiale.

Erfaringer fra adfærdsvidenskaben fortæller os, at borgere næppe går en omvej for at benytte de eksisterende glaskuber.

For plast/MDK-affald viser analyser en lavere kvalitet på 40–50 % i det offentlige rum. Til gengæld kender borgerne allerede fraktionen plast, samt mad- og drikkekartoner fra hjemmet, hvilket taler for at teste denne kombinerede fraktion.

Fravalg af fraktioner

I Aarhus har man foretaget affaldsanalyser siden 2019 og sideløbende haft forskellige forsøg med sortering i perioden. De konkluderer, at madaffald er en besværlig fraktion at håndtere på trods af, at den udgør ca. 10-20 % af restaffald. Den kræver hyppige tømninger og der kommer nemt udfordringer med rotter, fugle og lugt.

Samtidig viser analyser at papir og pap opsamlet i det offentlige rum oftest vil være "forurenet" med madaffald, og fraktioner som tekstiler og farligt affald findes kun i meget små mængder. På baggrund af analyser som disse, er fraktioner: madaffald, papir og pap, tekstil og farligt affald ikke inkluderet i den samlede anbefaling af test.

*Se mere i rapporten "Silkeborg Kommune - Affaldsanalyser af affald fra det offentlige rum".

Opkvalificering af medarbejdere

Hvidovre Kommune ønskede, at medarbejdergruppen blev klædt bedre på til at løfte den nye opgave. Derfor afholdte vi halvanden times kursus om affald og affaldssortering for medarbejderne.

Kurset bestod bl.a. af

- en gennemgang af hvorfor det kan betale sig at sortere affald (Danskere har meget affald, world overshoot day, lineær og cirkulær økonomi)
- gennemgang og øvelse om affaldshierarkiet
- en dialog om nogle udbredte affaldsmyter

Denne form for opkvalificering er med til at give medarbejderne en dybere forståelse for opgaven og den forandring, de er en del af. Som frontpersoner i arbejdet med affaldssortering kan det samtidig styrke deres faglige stolthed og engagement. Det giver dem også et bedre grundlag for dialogen med borgerne om nytten af og behovet for korrekt affaldssortering.

Du kan læse meget mere om kurser for medarbejdere, der arbejder med
19 affald i projektet "Fremtidens renovation" ved at trykke på linket [HER](#).

Design en testperiode

03

Testperiode

En fremtidig testperiode er afgørende for at afprøve, hvordan affaldssorteringen fungerer i praksis, i de udvalgte områder i Hvidovre kommune, før der træffes beslutning om en permanent løsning. Formålet vil være at observere borgernes faktiske adfærd, vurdere driftens arbejdsgange og identificere eventuelle udfordringer, der kan løses, inden ordningen skaleres op. Testen vil dermed give et realistisk billede af, hvilke løsninger der fungerer bedst – både for borgerne og for driften.

Vi anbefaler en 6-måneders testperiode

Vi anbefaler, at testperioden strækker sig over seks måneder, fordi affaldsmængder og borgeradfærd varierer betydeligt hen over året. En kortere test kan give et skævt billede af både brug og drift, mens seks måneder gør det muligt at indfange forskelle mellem høj- og lavsæson, weekender, ferier, mørke timer og sommeraktiviteter. Sommermåneder kan for eksempel afsløre udfordringer med høj trafik, takeaway-affald og fyldte spande, mens efterårs- og vinterperioder viser, hvordan systemet fungerer under lavere belastning. Kombinationen giver en robust evaluering og sikrer, at løsningen er holdbar året rundt.

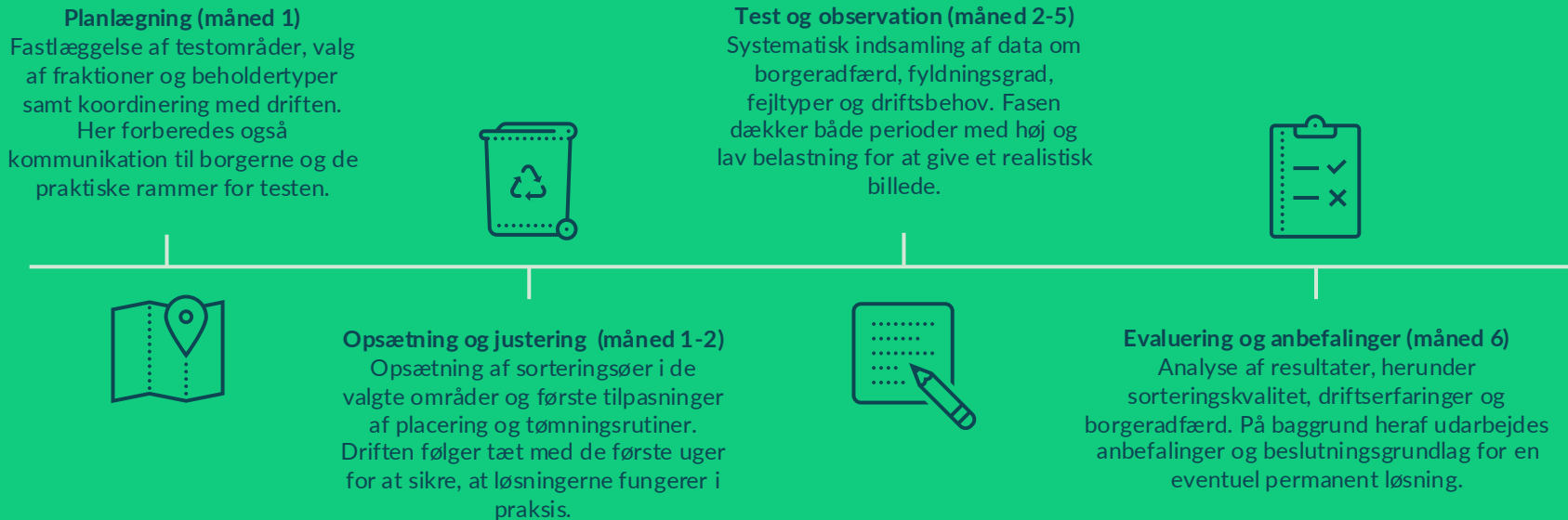
Den længere periode giver samtidig driften tid til at afprøve nye arbejdsgange og justere tømningsfrekvenser, placeringer og beholdertyper undervejs.

Mange udfordringer viser sig først efter nogle uger eller måneder, og erfaringerne kan bruges til løbende forbedringer.

På næste side kan du se en uddybning af de enkelte faser.

Testforløbets faser

Udvælg testlokationer

04

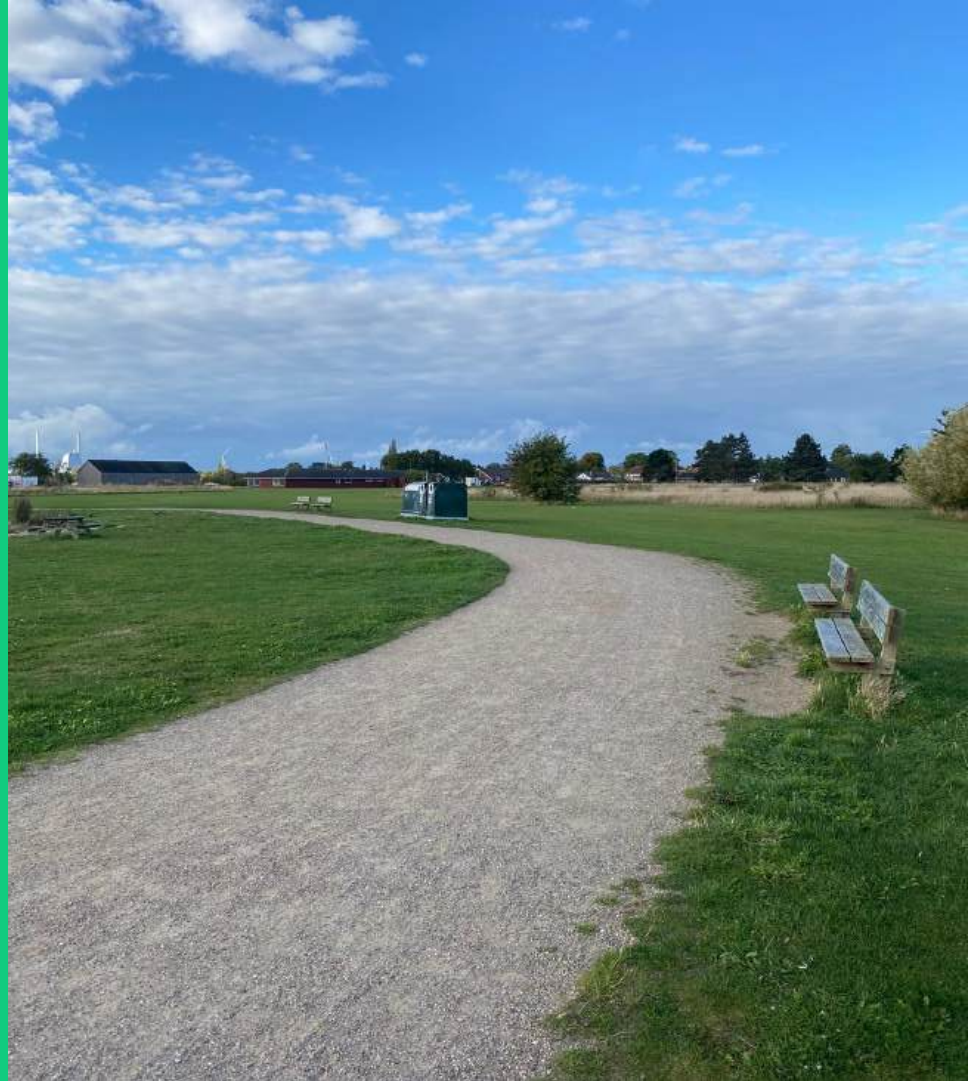
Placering og adfærd

Placering af sorteringsøer er afgørende for at få borgere til at sortere. For at have det bedste grundlag for placeringen kan man tage udgangspunkt i adfærdsprincipper. Kort sagt er den bedste placering af sorteringsøer der hvor affaldet er og i borgernes eksisterende gåretninger. Man skal derfor være opmærksom på:

- **Gør det let:** Placer sorteringsøer der hvor borgere går, så man ikke skal ændre retning eller lede.
- **Synlighed:** Sorteringsøer skal være synlige på afstand. Undgå at øerne er gemt væk bag fx buske eller byinventar.
- **Kontekst:** Tilpas placeringen i forhold til hvad borgerne typisk laver i det gældende område.
- **Hotspots:** Placer sorteringsøerne, hvor borgere normalt har meget affald og opholder sig i længere tid.

Samtidig er adgang til tømning afgørende. Beholderne skal stå steder, hvor de er lette at tilgå med køretøjer og udstyr, og hvor tømningen ikke besværliggøres af smalle stier, græsarealer eller dårlige parkeringsforhold.

I det følgende sider vil anbefalinger for hvert af de otte testområder blive gennemgået.

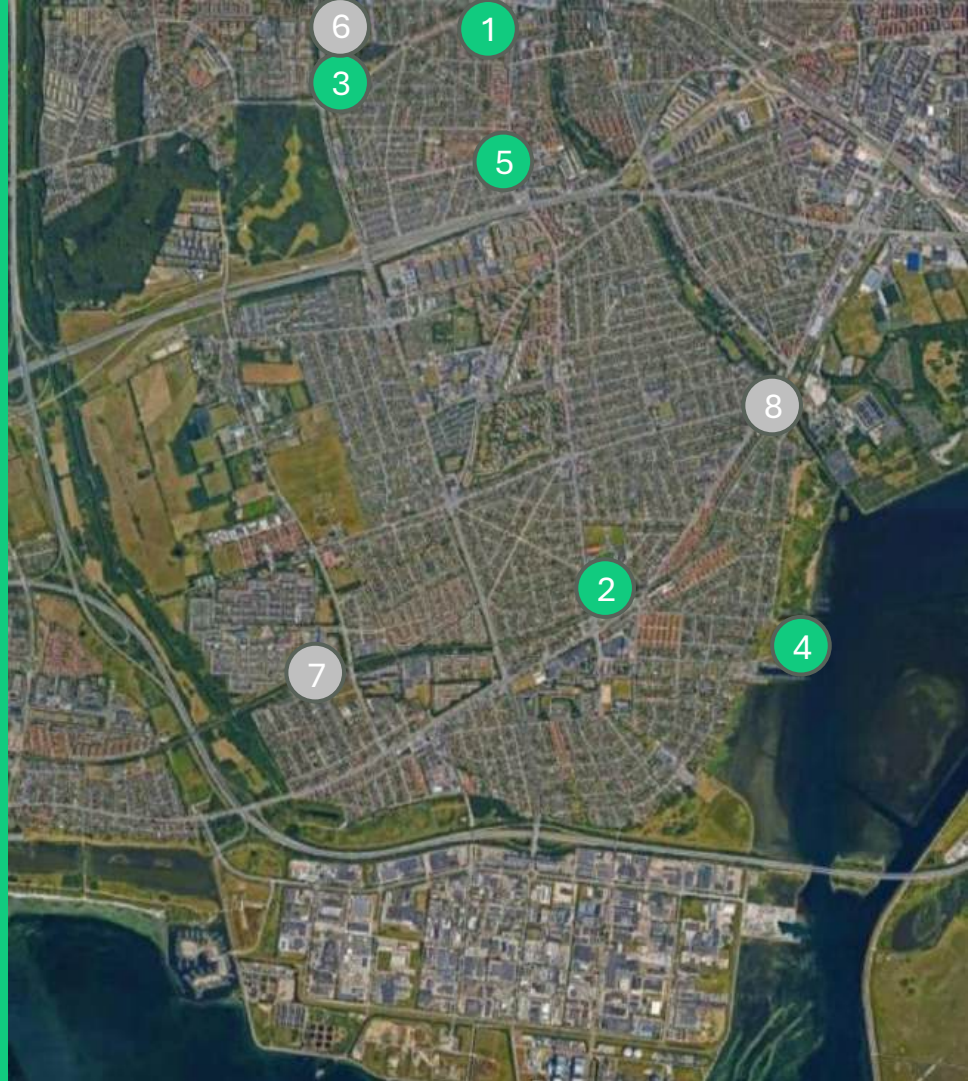
Områder til test

Følgende områder er udvalgt af Hvidovre Kommune som mulige testområder til opsætning af sortering.

1. Hvidovre st.
2. Friheden st.
3. Rebæk Søpark (motionsområde)
4. Hvidovre Havn og strandpark
5. Hvidovre Torv
6. Rødovre st. Hvidovre siden
7. Avedøre st.
8. Åmarken st.

Område 1-5 er der foretaget observationer og mini-interviews med borgere.

Områderne er valgt ud fra, at affald skal sorteres der hvor "folk er flest, og affald er mest", jf. miljøministeriets [Handlingsplan for cirkulær økonomi s. 81](#) og [Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi s. 6](#).

Generelle observationer I Hvidovre

- Mange venter ved fx lyskryds eller busserstoppesteder. Samtidig er der mange steder, hvor folk går og ikke har for travlt fx parker og havnen. Her er det oplagt at stille sortering.
- Borgerne fortæller, at de ikke vil gå en omvej for at smide affald ud eller sortere.
- Mange borgere roser kommunen for renhold. Der var generelt meget rent på de udvalgte områder.
- Nogle borgere opfatter problemstillinger som fx henkastet /henstillet affald og generelt renhold i gader sammen med affaldshåndtering i det offentlige rum, herunder evt. øget sortering.
- Stort affald (storskrald, hårde hvidevarer, haveaffald osv.) stilles i nogle tilfælde ved affaldsspande i det offentlige rum.
- Glaskuber (se foto) anser nogle allerede som offentlig affaldsstationer, derfor stilles alt muligt her og sorteres ikke korrekt.

Ungeinddragelse i forebyggelsen af henkastet affald

Fremfærd – affald i det
offentlige rum

Frederiksberg kommune

Fremfærd

Ungeinddragelse i forebyggelsen af henkastet affald

Fremfærd: Affald i det offentlige rum

Frederiksberg Kommune

Januar 2026

Projektleder: Sara Baun Schmidt

E-mail: ss@behavegreen.dk

Rapporten er udarbejdet af Behave Green

Behave Green

CVR: 40 81 42 80

Frederiksholms Kanal 30 A7,

1220 København K

behavegreen.dk

Om projekt affald i det offentlige rum

Denne delrapport er en del af projektet *Affald i det offentlige rum*. Projektet er udviklet af Fremfærd, et samarbejde mellem Kommunernes Landsforening (KL) og faglige organisationer på det kommunale arbejdsmarked – i dette projekt 3F. Formålet med Fremfærd er at udvikle og styrke velfærdssamfundets kernoopgaver. Det sker ved at skabe projekter, indsamle erfaringer og formidle ny viden, der bidrager til bedre løsninger for borgerne, trivsel for medarbejderne og effektivitet for kommunerne. Læs mere på <https://fremfaerd.dk>.

I 2025 er et af Fremfærds fokusområder at udvikle løsninger til affaldshåndtering i det offentlige rum. Løsningerne skal lægge vægt på samarbejdet internt og eksternt i kommunen med særligt henblik på involvering af driftspersonale. De skal skabe bedre processer og arbejdsgange i forbindelse med forebyggelse, indsamling, håndtering og bortskaffelse af affald, samt adressere sortering af affald i det offentlige rum.

Konsulentvirksomheden Behave Green har som eksternt leverandør stået for at udvikle, projektled og gennemføre projektet. Det er gjort gennem fire forandringsprojekter i fire kommuner, hvoraf denne delrapport beskriver et projekt om ungeinddragelse i forebyggelse af henkastet affald lavet for Frederiksberg kommune.

Læs mere om projektet *Affald i det offentlige rum* her: vpt.dk/affalddetoffentligerum

Indhold

01	Opsummering af projektet	05
02	Baggrund og formål	06
	Metoder	10
03	Kortlægning og indsigter	13
04	Anbefalinger	29
	Relationer og tilstedeværelse	30
	Fysiske og praktiske tiltag	31
	Kommunikation og formidling	32
	Samarbejde på tværs	33

Opsummering af projektet

I denne rapport kan man læse om de vigtigste indsigter i arbejdet med at forstå og forebygge henkastet affald i området omkring Sønderjyllands Allé på Frederiksberg.

- Undersøgelsen viser, at indsatsene skal fokusere på de unges bevægelse gennem området med udgangspunkt i de sociale relationer, der udspiller sig her, og af de fysiske rammer, som ikke altid er indrettet efter den reelle brug. Affald opstår sjældent som en bevidst handling - men i de øjeblikke, hvor unge er på vej videre, optaget af det sociale eller midlertidigt opholder sig i overgangszoner mellem skole, park og vej.
- Brugen af området er samtidig præget af lavt ejerskab og begrænset kendskab aktørerne imellem. Det betyder, at relationerne i området er svage, og at driftspersonalets indsats opleves som usynlig, selvom den er afgørende. Denne mangel på synlige og personlige forbindelser skaber et gab mellem dem, der bruger området, og dem der vedligeholder det - og dermed mellem adfærd og ansvar.

- Samtidig spiller de fysiske forhold en væsentlig rolle. Selvom der er affaldsbeholdere i området, står de ofte ikke dér, hvor affaldet faktisk opstår. Hotspots dannes i de korte pauser og i overgangszoner, hvor grupper mødes eller passerer igennem - steder, der sætter andre krav til både placering og type af affaldsløsninger.
- Kommunikation alene har begrænset effekt på affaldsadfærd. De unge ved udmærket, at man bør bruge en beholder; udfordringen opstår i øjeblikket, hvor de skal handle, fordi opmærksomheden på dette tidspunkt er rettet mod vennegruppen, samtalen eller næste aktivitet. Derfor er det vigtigt, at kommunikationen tager afsæt i personlige relationer og budskaber, der skaber ejerskab og tilhørsforhold til området.
- Endelig viser analysen, at skolerne spiller en central rolle. Eleverne bruger området dagligt, og skoleåret skaber naturlige rytmer og fælles aktiviteter, som giver et unikt momentum for at påvirke normer og adfærd. Samarbejde på tværs - særligt med skolen - er derfor en vigtig ramme for forståelsen af den affaldsadfærd, der udspiller sig i området.

Baggrund og formål

01

Baggrund og formål

Frederiksberg Kommune oplever et stigende antal henvendelser grundet henkastning af affald i området omkring Flintholm Kirke mellem Sønderjyllands Allé, Junggreensvej og Peter Bangs Vej. Det har bl.a. en betydning for den mængde ressourcer, der skal bruges på at holde området rent.

I området er der flere nærliggende skoler, og de unge fra skolerne har deres daglige gang i mange af områdets arealer. Der er derfor også en opfattelse af, fra borgere og erhverv i området, at det primært er den specifikke målgruppe, der efterlader affald i området. Denne rapport har til formål at belyse, hvordan særligt de unge ser på og bruger området, og hvordan det hænger sammen med henkastet affald. Det er ikke projektets formål at konkludere, hvem der efterlader affald i området, men at blive klogere på årsagerne til de unges adfærd i området, selvom der opholder sig flere målgrupper i området.

Rapportens formål er desuden at undersøge, hvordan ansvar og ejerskab påvirker adfærd og praksisser på stedet og på tværs af aktører.

Vi tager udgangspunkt i hvordan affaldet opstår - fra køb til affaldsbeholder eller evt. henkastning - og de unges adfærd, samt deres samspil med det kommunale driftspersonale og erhverv i området. Rapporten formidler projektets centrale indsigter og giver et grundlag for:

- at anvende metoder tilpasset målgruppen og konteksten
- at inddrage unge på en måde, der skaber grobund for ejerskab
- at understøtte driftspersonale i kommunikationen med skiftende ungegrupper
- at analysere både parkarealet og vejstrækningerne som dele af byrummet

Målet er at bidrage med viden om, hvordan sammenhængen mellem affald, adfærd og relationer kan minimere mængden af henkastet affald i området.

God læselyst!

Område

Denne rapport tager udgangspunkt i området omkring Flintholm Kirke. Det befærdes af elever fra flere skoler, særligt den nærtliggende Frederiksberg HF.

På kortet har vi markeret de vigtigste ruter, steder, pejlemærker og affaldsbeholdere, som vi kommer til at referere til løbende. Markeringerne er fremhævet ud fra de unges brug af området, hvilket vi vil uddybe yderligere i løbet af rapporten.

Vi har besøgt området fem gange som led i dataindsamlingen. Indsamlingen er gennemført i perioden 22. september 2025 til 8. oktober 2025, midt på dagen og først på eftermiddagen, hvor aktiviteten har vist sig at være på sit højeste.

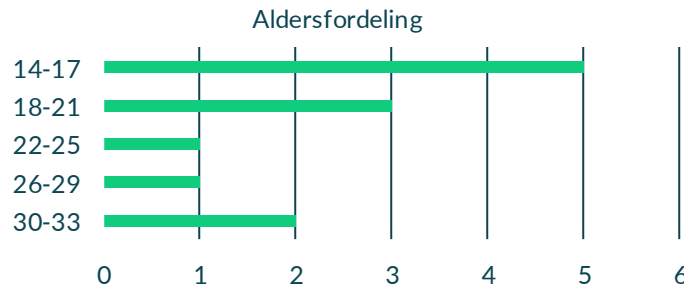
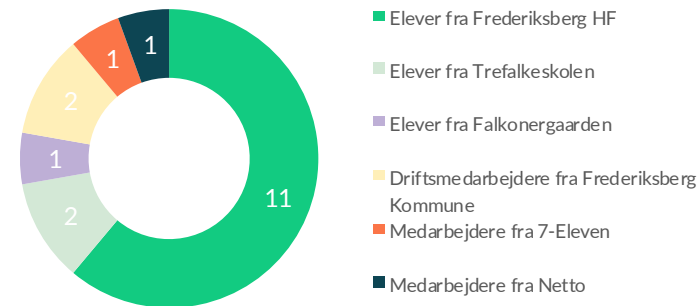
Informanter

For at opnå viden om udfordringerne og potentialerne i området, har vi inddraget tre typer af informantgrupper; elever fra nærliggende uddannelsesinstitutioner, kommunens driftspersonale og medarbejdere fra lokale butikker.

Da eleverne fra de nærliggende uddannelsesinstitutioner er vores primære målgrupper, udgør de også en stor del af datagrundlaget. Eleverne er både blevet rekrutteret til planlagte interviews gennem skolen (Frederiksberg HF), men vi har også foretaget spontane on-site interviews med elever fra Tre Falke Skolen og Falkonergården.

Driftspersonalet fra Frederiksberg Kommune er blevet inddraget for at belyse driftsrelaterede forhold og praksisser, men også for at forstå deres relation til de unge, der færdes i området. Derudover har vi inddraget medarbejdere fra 7-Eleven og Netto, da de ligeledes møder de unge i hverdagen.

Informantgruppen er relativt lille, og kan derfor ikke betragtes som repræsentativ for den samlede målgruppe. Den giver ikke desto mindre et værdifuldt indblik i centrale tendenser og adfærd i området.

Metoder

Vi har indsamlet data gennem en kombination af interviews og observationer i området. De forskellige metoder har til formål tilsammen at give et nuanceret billede af bevægemønstre, ruter og affaldspraksisser på stedet – både de unges og driftspersonalets.

Brugerrejse

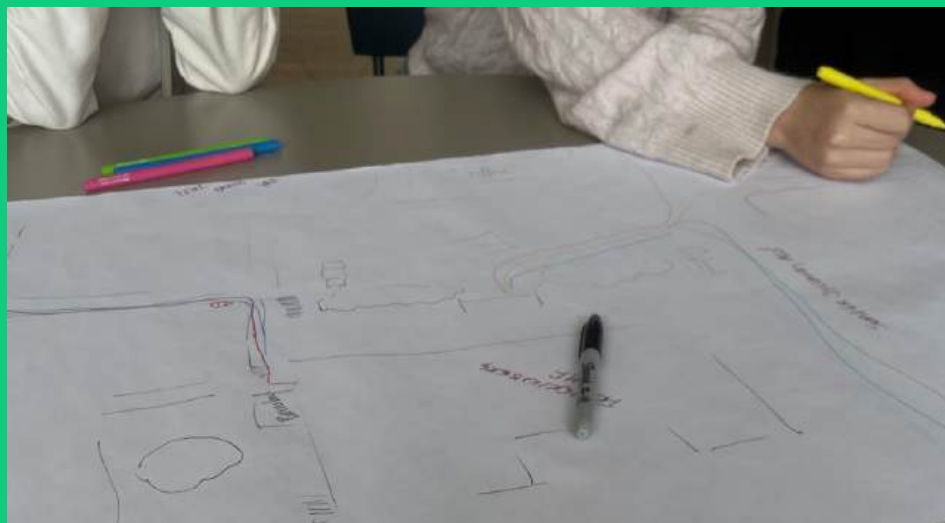
På en brugerrejse har en elev fra Frederiksberg HF vist os rundt i området. Informanten har vist os sin vanlige rute, som har bidraget til en forståelse af de bevægemønstre, ruter og affaldsvaner, han oplever i de specifikke dele af området.

Gruppeinterview

I et gruppeinterview har vi interviewet fem elever fra Frederiksberg HF. Det har foregået i ca. en time i skolens fællesområde. Vi har bedt dem om at tegne og kortlægge området omkring skolen for at få indsigt i deres umiddelbare opfattelse af området.

Det har skabt et fælles udgangspunkt for samtaler om deres oplevelse med affald i området – folks vaner, hvor affaldet kommer fra og om de oplever problemer med henkastet affald.

Metoder

Interviews med driftspersonale

To driftsmedarbejdere har gennem interviews introduceret til deres arbejdsgange og de udfordringer, affald har medført i området. Deres indblik har givet en forståelse af, hvordan affald er blevet indsamlet, hvor problemerne er opstået, og hvordan området bliver renholdt i praksis.

Interviews med lokalt erhverv

Vi har derudover gennemført korte, semi-strukturerede interviews med medarbejdere fra ofte besøgte butikker i området. Disse interviews er blevet foretaget on-site og har givet perspektiver på affald og adfærd set fra aktører, der møder de unge i hverdagen.

Begge datakilder har bidraget til en samlet forståelse af affaldets vej gennem området og de aktører, som har været påvirket af eller har håndteret henkastet affald.

Metoder

Mini-interviews

Vi har gennemført korte, strukturerede interviews på lokationen ved at stoppe og tale med unge, der har opholdt sig i eller bevæget sig gennem området. Interviewene er foretaget over to separate dage med cirka en uges mellemrum. Metoden har gjort det muligt at indsamle indsigt i affaldsadfærd og brug af området, mens adfærden har udspillet sig. Dog gør metoden, at udvælgelsen af informanter er tilfældig, da det er mere eller mindre tilfældigt, hvem der lige er i området på det pågældende tidspunkt.

Observationer

Som en del af feltarbejdet og i sammenhæng med mini-interviews, har vi observeret passivt med fokus på adfærd i området.

Observationerne bidrager som en supplement til interviews, hvor vi undersøger den faktiske adfærd, hvem for det, der bliver italesat under interviewene.

Kortlægning og indsigter

02

Læsevejledning

Dette kapitel giver et samlet overblik over området og de forhold, der påvirker affaldsadfærden. Vi starter med det konkrete – hvordan stedet bruges af de unge, og hvor affaldet samler sig – og bevæger os derefter videre til, hvad der ligger bag adfærden.

Først kortlægger vi området og beskriver brugen af stier, park og hotspots samt betydningen for driftspersonalets arbejde. Herefter ser vi på, hvilke praktiske forhold der gør det lettere eller sværere at bruge affaldsbeholderne.

Til sidst ser vi på de sociale forhold, der spiller ind: normer, gruppedynamikker, relationer og oplevelser af ansvar og ejerskab. Det giver et blik for de mere subtile mekanismer, der påvirker de unges adfærd i forhold til affald.

Vi forholder os hverken til mængden af affald, eller hvem der er den primære årsag til henkastet affald.

02 Kortlægning og indsigter

Kortlægning af området

Hvad består affaldet af?

Gennem vores observationer i området omkring Flintholm Kirke har vi registreret, at det henkastede affald primært består af emballage fra mad- og drikkevarer. Det omfatter særligt:

- Bake-off-posers fra Netto
- Madposer i brunt papir fra 7-Eleven
- Dåser og flasker fra sodavand, energidrikke og alkohol.
- Cigaretskod og snuspakker, som forekommer i store mængder.

Affaldet ligger typisk i buske, bede og langs stierne, især ved overgangs- og opholdszoner med høj gennemstrømning af mennesker. Vores interviews og observationer viser, at en stor del af det synlige affald opstår i elevernes pauser og kommer fra elevernes ture til/fra 7-Eleven og Netto.

Hvad betyder det for driftspersonalet?

Mængden af affald i området har medført, at driftspersonalet bruger en betydelig del af deres arbejdstid på oprydning. For at kunne håndtere behovet har kommunen øget bemanningen i området. Udover en specialarbejder, der i forvejen har faste runder tre gange om ugen, er der indsat en medarbejder, som hver dag efter frokost udelukkende har til opgave at "snappe" affald i parken. I weekenden begrænser indsatsen sig til tømning af affaldsbeholdere, mens gartneren efter planen besøger området hver tredje uge, men ofte tilkaldes hyppigere for at støtte op om ekstra arbejdsopgaver.

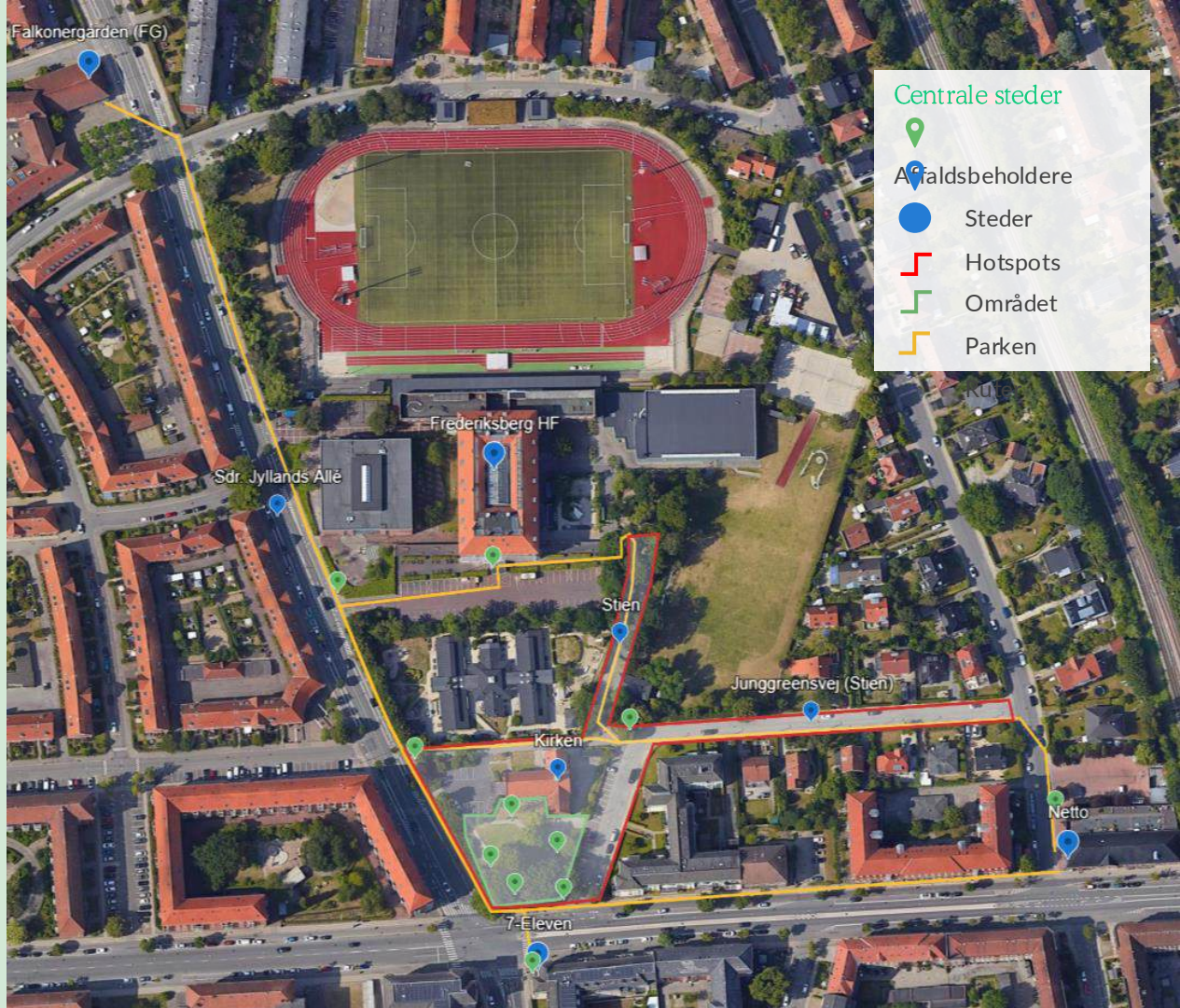
Denne organisering betyder, at en stor del af driftspersonalets indsats er koncentreret om gentagen oprydning frem for andre driftsopgaver, der normalt hører til området. Dette har særligt en påvirkning på gartnerne, der ikke har affald som deres driftsområde. De oplever og fortæller os, at der er mindre tid til at vedligeholde det grønne i området.

Brug af området

Området bliver af de unge benyttet som gennemgangsrum, opholdsrum og samlingspunkt. Derudover anvendes det af driftspersonalet, som udfører vedligehold og oprydning, samt af lokale beboere, gæster til kirken og forbipasserende.

De unge fra nærliggende ungdomsinstitutioner bevæger sig primært mellem skole, park og dagligvarebutikker i frokostpausen og i de efterfølgende timer.

De forskellige brugsmønstre overlapper og påvirker hinanden, hvilket skaber perioder med høj intensitet i området.

Centrale steder

Affaldsbeholdere

Steder

Hotspots

Området

Parken

Brug af stierne

Stierne bag kirken og forbindelsen fra Junggreensvej til Frederiksberg HF, øst for børnehaven, anvendes primært som gennemgang. De forbinder skolens område med Netto og de omkringliggende veje og benyttes særligt omkring frokosttid, hvor mange elever bevæger sig frem og tilbage. Bevægelsen er hyppig og koncentreret i korte tidsrum.

Stierne bliver mest brugt som et gennemgangsrum, og der forekommer i mindre grad ophold. De elever, vi har talt med, bruger stien dagligt og har mere eller mindre den samme daglige rutine, hvilket gør dem forudsigelige i tidsrum og adfærd, men samtidig præget af midlertidighed.

Det betyder, at affald typisk efterlades i bevægelsen mellem to destinationer, frem for i egentlige opholdszoner. Området opleves derfor som en et gennemgangsrum, hvor eleverne ikke oplever nogen særlig tilknytning, snarere end et sted med fælles ansvar. Dette peger på et behov for løsninger, der adresserer affaldsproblematikken i denne specifikke kontekst, hvor de unge på den ene side ikke har nogen specifik tilknytning til området, men samtidig bruger det meget systematisk hver dag.

Hotspots i området

I området har vi kortlagt en række hotspots, som beskriver de lokationer, hvor de unge særligt gør ophold – dette er primært for at holde rygepause.

De tydeligste hotspots findes ved trappen bagved skolen, samt på Sønderjyllands Allé lige uden for skolens areal. Disse steder fungerer som faste opholds- og rygezoner for elever, da rygning ikke er tilladt på skolens område. Her samles mindre grupper i pauserne, og områderne er kendetegnet ved ophobning af cigaretskod og snuspakker. Hotspots opstår i grænsefladerne mellem skolen og det offentligt rum. Udenfor skolens område er det officielt kommunens område, og der bliver fra elevernes side udtrykt et ønske om at få indført affaldsløsninger specifikt til disse områder, da der er et udtalt problem med snuspakker og cigaretskod. I vores interviews med eleverne fra Frederiksberg HF er det også disse hotspots, der omtales som de mest problematiske og med mest affald.

De markerede hotspots har et særligt potentiale for målrettede affaldstiltag, da de er meget præget af rutiner og en stor gruppe af mennesker.

Brug af parken

Parken ved Flintholm Kirke anvendes som opholdssted og grønt frirum. Parken giver mulighed for kortvarige pauser, spisning eller ophold på bænke. Den bruges af en mindre del af eleverne, men de, der benytter den, gør det jævnligt. Dog er brugen ikke så systematisk, som dem der bruger stierne, og det vil ikke være præget af de samme former for rutiner.

Aktiviteten er lavere og mere spredt end omkring skolens indgange, og der er generelt mindre affaldsophobning. Parken fremstår vedligeholdt og rolig, og adskiller sig fra stierne og hotspots ved at have karakter af et egentligt opholdsrum. Her er formålet med brugen anderledes, end de andre lokationer, hvilket betyder, at brugen skal forstås og håndteres ud fra andre præmisser.

Hvor stier og hotspots kræver løsninger, der understøtter kortvarig og uformel brug, kalder parken på tiltag, der bevarer dens rekreative og rolige karakter.

Se kort på s. 23 for et overblik over parken og eksisterende affaldsinfrastruktur.

02 Kortlægning og indsigter

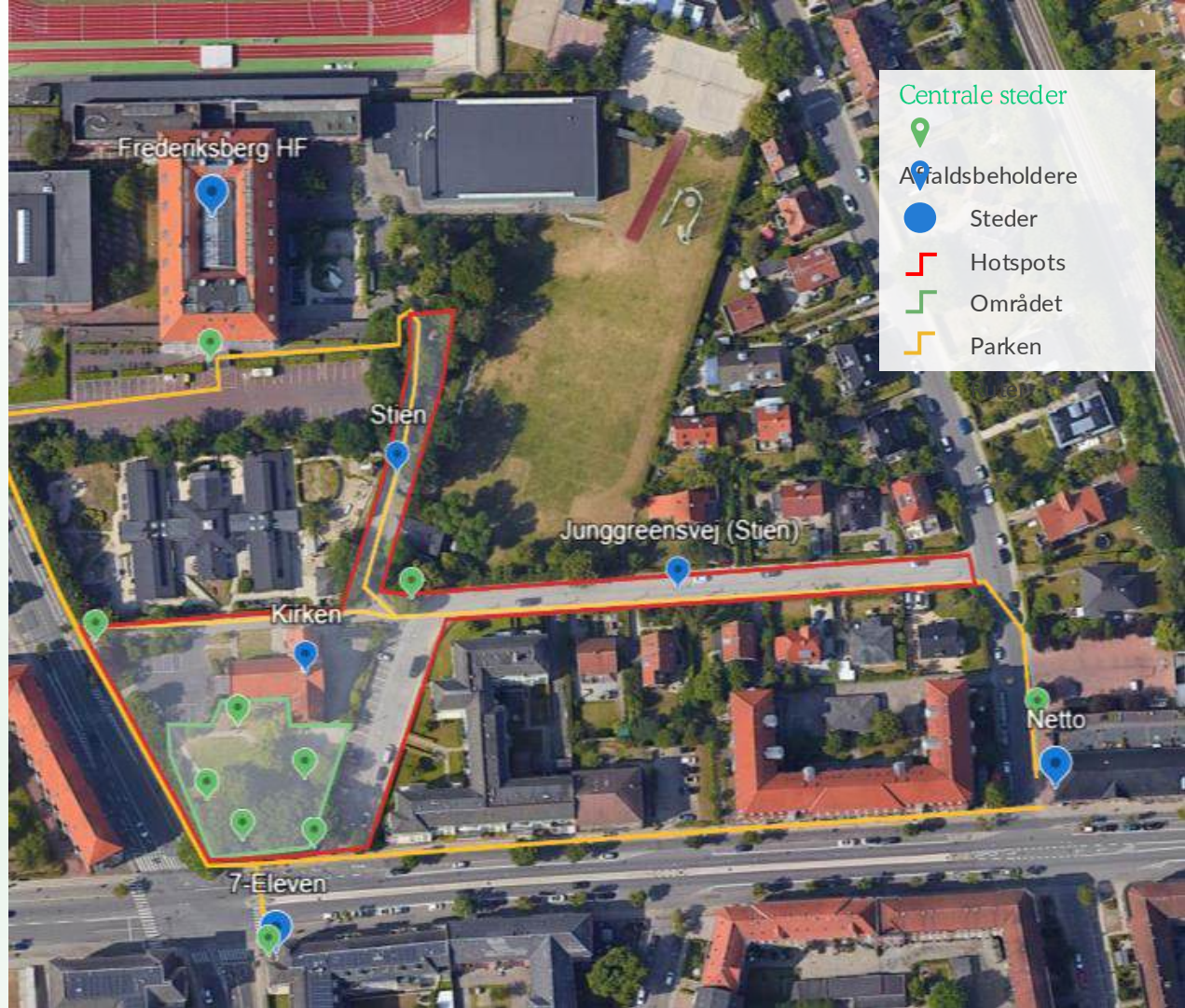
Barrierer og potentialer for brug af affaldsbeholdere

Flere beholdere?

Flere af informanterne fortæller, at de bærer deres affald med sig, indtil de når en beholder. Det er dog ikke altid, at de oplever, at der er en affaldsbeholder, dér hvor behovet opstår. Det handler særligt om ruten fra Netto til Frederiksberg HF. På stierne og ved områdets hotspots er der mange cigaretskod og meget affald fra mademballage, som samler sig i kanter og hække. Det tyder på, at beholderne ikke i tilstrækkelig grad er tilpasset områdets brug som gennemgangsrum og kortvarigt opholdssted.

I parken oplever informanterne derimod at beholderne fungerer efter hensigten – de er hyppigt placeret og udstyret med askebægre. Gennem observationer og interviews kan vi udlede, at affaldsproblematikken ikke kan forklares med mangel på affaldsbeholdere, men med hvordan de bruges, og hvor de er placeret.

”

Hvis man ikke vil, er det lige meget, om der står 60 affaldsspande

Mand, 32 år, driftspersonale (gartner)

Hvordan bliver affaldet efterladt?

De observerede affaldsmønstre viser, at affald ofte bliver smidt i situationer, hvor folk er på vej, taler med andre eller hurtigt skifter aktivitet. Når en drikkevarer eller en snack er spist, skal man tage stilling til, hvor emballagen skal hen. Her kan små praktiske ting – manglende skraldespande tæt på, fyldte beholdere eller manglende askebægre – gøre en forskel for, om affaldet ender det rigtige sted.

Samtidig peger vores interviews på, at de unge ikke nødvendigvis oplever sig selv som den primære årsag til affaldet i området. De nævner fx mange efterladte hundeposer og situationer, hvor pantsamlere roder i skraldespandene, så affald falder ud. Projektet har ikke undersøgt, hvem der generer mest henkastet affald i området, men vi kan antage at flere forskellige grupper bidrager.

Affaldet langs stierne og på særlige hotspots viser desuden, at affald sjældent bliver smidt med vilje. Det handler ofte om manglende strukturer og fysiske muligheder for at komme af med affald dér, hvor handlingen sker. Det peger på løsninger, der ikke bare handler om flere skraldespande, men om at gøre det nemt og intuitivt at komme af med affaldet det rigtige sted.

” Jeg tænker aldrig bevidst over, at “nu har jeg ansvar for, at der er pænt og rent,” men ja, jeg føler ansvar for at rydde op efter mig selv.

Kvinde, 20 år, Frederiksberg HF

Ansvar og ejerskab

Undersøgelsen viser, at oplevelsen af ejerskab i området i høj grad afhænger af, hvordan stedet bruges i hverdagen – ikke af en generel holdning til ansvar. Der er ikke tegn på et fælles eller kollektivt ejerskab omkring parken og stierne, men enkelte unge, vi snakker med, oplever en personlig tilknytning til bl.a. parken. Nogle elever udtrykker, at parken er en del af deres hverdag, og de ser dermed også et individuelt ansvar, eksempelvis ved at rydde op efter sig selv.

Driftspersonalet peger dog på et andet billede. De oplever, at eleverne anvender området frit og uden at føle ansvar over for stedet eller de ansatte, der vedligeholder det. Forståelsen af ejerskab ser dermed ud til at variere mellem grupperne: For de unge handler ejerskab primært om retten til at bruge området, mens driftspersonalet forbinder ejerskab med vedligeholdelse og fælles forpligtelse.

I et tilfælde nævner en respondent, at det har betydning for hans ansvarsfølelse i området, at der ligger en børnehave langs stien. På den måde er ansvar og ejerskab ikke fraværende, men udtrykkes forskelligt – alt efter hvilken rolle og tilknytning man har til området.

Relationer

11 ud af 13 unge, vi har talt med, fortæller, at de tager deres affald med til en beholder. Det opfatter de som normal og naturlig adfærd – også det rigtige at gøre. Omvendt er de unge ikke overraskede over, at der ligger henkastet affald i området. De ved godt, at der bliver smidt cigaretskod, og at der er nogle, som ikke prioriterer at bruge affaldsbeholdere. Der er altså nogle modstridende normer, som det også fremgår af citaterne til højre. I undersøgelsen var vi interesserede i de unges egen oplevelse af deres og andres adfærd. Vi forholder os derfor ikke til om deres udsagn kan siges at være korrekte.

Både personale fra 7-Eleven, Netto og kommunens drift fortæller, at deres tilstedeværelse og relationer til de unge betyder noget. Når personalet kender de unge og hilser i hverdagen, gør det en forskel. En butikschef fra 7-Eleven oplever eksempelvis, at de unges affaldsvaner forbedres, i takt med at butikschefen lærer flere af eleverne at kende og hilser i hverdagen.

Relationer rummer dog både et potentiale og en udfordring. De kræver tid og kontinuitet, og mange af de unge bruger kun området i begrænsede perioder. Alligevel peger erfaringerne samlet på, at indsatser, der styrker almindelige, hverdagslige relationer mellem de unge og personalet i området, kan have en positiv effekt på affaldsadfærden. Dette er ligeledes noget driftspersonalet bakker op om og har et ønske om at bidrage til.

”

Det bliver også bedre, end da jeg overtog butikken. Det gør en forskel, at jeg begynder at kende nogle af dem; “vi kender ham der nede i kiosken, så må vi lige tænke os om og rydde lidt op”.

Mand, 28 år, butikschef 7-eleven

”

Så må jeg indrømme, at så kan man godt lige smide det på jorden. Det gør man engang i mellem, hvis der ikke lige er nogen skraldespand. [...] Det er meget almindeligt, at man lige smider noget.

Mand, 18 år, Frederiksberg HF

Gruppedynamikker

Vores samtaler og observationer viser, at affaldsadfærd i høj grad påvirkes af gruppedynamikker. Når de unge færdes i grupper, stiger sandsynligheden for, at affald bliver efterladt. En butikschef fra 7-Eleven fortæller eksempelvis, at større grupper ofte kommer ind ad døren på én gang og efterlader affald både inde i og uden for butikken. Driftspersonalet i parken beskriver tilsvarende, at enkeltpersoner sjældent henkaster affald i samme omfang som grupper.

På brugerrejsen blev det tydeligt, at affald ofte nedprioriteres i sociale situationer. Eleven fortæller, at fokusset ligger på det sociale, og at affaldet sjældent fylder i øjeblikket. Hvis der ikke er en affaldsbeholder, i øjeblikket der er brug for det, bliver affaldet smidt for at opretholde et *image* i gruppen. Affald bliver ikke opfattet som noget, der er *sejt*. De unges interne relationer og dynamikker spiller derfor en central rolle i affaldsvaner.

”

[Problemet] er i grupper, helt klart. Jeg tror faktisk aldrig, jeg har set én smide affald, hvis de bare var alene.

Mand, 30 år, specialarbejder

”

De kommer i de her større grupper. Det gør en forskel. De er lidt ekstra “smarte”, de skal lige vise, at de er ligeglade. Når de kommer en enkelt, oplever jeg næsten aldrig noget.

Mand, 28 år, butikschef 7-eleven

Hovedresultater

Vores data viser, at affaldsadfærden i området er tæt knyttet til stedets funktion, unges brug af området og relationerne mellem aktørerne. Affald opstår sjældent som en bevidst handling, men som et resultat af aktivitet, bevægelse og manglende ejerskab. Driftspersonalet har en central rolle, men er relativt usynlige for brugerne.

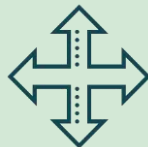
Mangel på beholdere er ikke hovedårsagen

Der er mange beholdere i området, men de står ikke altid dér, hvor affaldssituationen opstår. De mest belastede steder er gennemgangsstrækninger og hotspots, hvor behovet er koncentreret, men hvor beholderne ofte er placeret for langt fra de faktiske opholdspunkter.

Affaldsproblematikken er stedsspecifik

Henkastet affald opstår bestemte steder i området – særligt ved opholds- og overgangszoner mellem skole, park og veje. Disse steder fungerer som knudepunkter for grupper, pauser og trafik, og det er her affaldet samler sig.

Henkastning sker i bevægelse

Affald bliver ofte efterladt, mens de unge går, taler sammen eller bevæger sig mellem aktiviteter. Det sker sjældent tilsigtet, men sker i farten, fordi opmærksomheden er rettet mod sociale interaktioner. Selv korte afstande til beholdere kan opleves som for lange i momentet.

Ejerskab og ansvar

De unge føler sig hjemme i området og bruger det som en forlængelse af skoledagen. Samtidig ser de ikke området som noget, de har ansvar for at vedligeholde. Der opstår dermed et gab mellem oplevelsen af retten til at bruge området og ansvaret for at holde det rent. Dette kan forstærkes af gruppedynamikker.

Driftspersonalet mangler synlighed

Flere unge kender hverken driftspersonalets opgaver eller tilstedeværelse. Den manglende synlighed betyder, at forbindelsen mellem affaldsadfærd og konsekvenser er svag. Der synes at ligge et potentiale i at synliggøre driftsindsatsen og skabe relationer, der kan styrke ansvarlig adfærd.

Anbefalinger

03

Relationer og tilstedeværelse

Analysen viser, at brugen af området er præget af lavt ejerskab og manglende kendskab til hinanden. Synlige, personlige relationer kan styrke ansvarsfølelse og respekt for brugen af området.

1

Gør driftsindsatsen synligt

I dag ved de unge ikke, hvem der passer området, og det gør ansvaret usynligt. Når de kan se, at der står konkrete mennesker bag arbejdet, øger det respekten for området. Vi passer bedre på steder, når vi ved, at nogen lægger arbejde i dem.

Vi anbefaler, at Frederiksberg Kommune bruger små personlige markeringer som billeder, navne eller korte statements ("Hej! Jeg hedder Mads og passer området tirsdag og torsdag") for at skabe social ansvarlighed.

2

Skab kontakt og dialog

Når driftspersonalet hilser, spørger eller kort taler med de unge, styrkes den gensidige forståelse. Det kan skabe en oplevelse af fælles ansvar for området.

Frederiksberg Kommune kan understøtte dette med at gøre driftspersonalet opmærksomme på, at små, lette interaktioner kan gøre en forskel. Relationer skabes gennem *gentagen eksponering* (mere end gennem lange samtaler).

3

Uformelle møder

Skab mulighed for uformelle møder mellem kommunale medarbejdere (fx driftspersonalet) og eleverne – fx ved skolestart eller ved eksisterende arrangementer, hvor eleverne kan få ansigt på dem, der arbejder i området.

Fysiske og praktiske tiltag

4

Placer affaldsbeholderne smartere

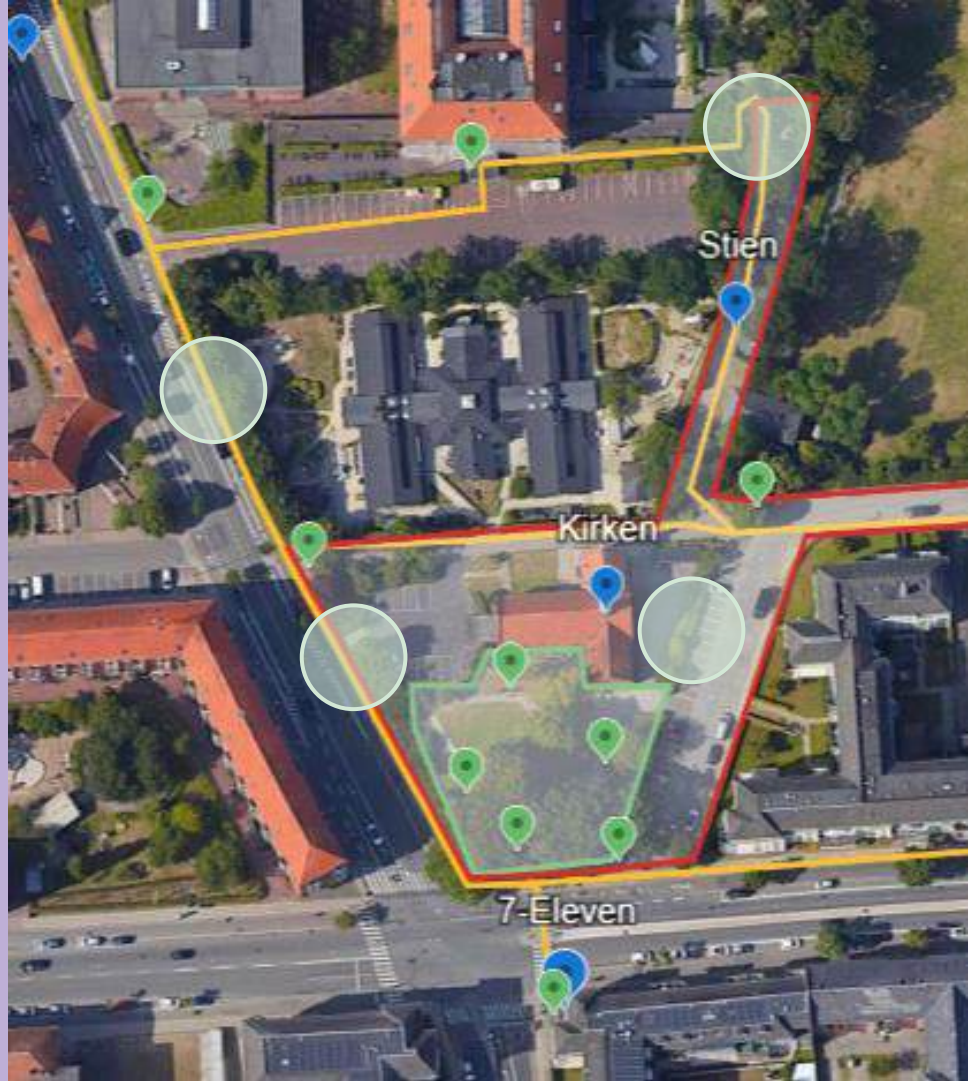
Hvis Frederiksberg Kommune vil ændre i den fysiske kortlægning af affaldsbeholdere, kan man med fordel placere affaldsbeholdere dér, hvor affaldet faktisk opstår – fx ved trappen bag HF og langs ruten mellem skolen og Netto. Enkle, synlige og funktionelle løsninger tæt på brugssituationer kan understøtte korrekt adfærd. Vi anbefaler også at placere særlige affaldsfunktioner, der er tiltænkt cigaretskod, på de områder, hvor rygerne holder til.

5

Differentier løsninger efter områdets brug

Brugen af området skal ses i en helhed, hvor de unge bevæger sig mellem flere forskellige typer af områder. Mens der i parken kan være fokus på ro og æstetiske løsninger, kræver stier og hotspots synlige og robuste løsninger. Der kan med fordel tilpasses design og hyppighed af tømning efter områdets funktion og brug.

Hotspots for rygere

Kommunikation og formidling

Information vil sjældent alene ændre adfærd. De unge ved godt, at man bør smide affaldet i en beholder – det er ikke viden, der mangler. Problemet opstår i øjeblikket, hvor de skal handle. Her er fokus ofte på noget helt andet: vennerne, samtalen, at komme videre til næste punkt på dagen. Det betyder, at almindelig kommunikation eller generelle kampagner ikke har særlig god effekt.

6

Kommunikér positivt om fælles ansvar

Kommunikationen i området kan tænkes som enkel, lokal og handlingsorienteret frem for moraliserende. Skal de unge føle ejerskab – og dermed også ansvar – for området, kan det være relevant at lade kommunikationen afspejle dette.

Man kan fx arbejde med korte, handlingsorienterede budskaber. Et udsagn som “Tak fordi du hjælper med at holde stien ren” kan i nogle tilfælde opleves mere engagerende end en mere regelorienteret formulering som “Smid ikke affald”.

7

Gør lokale relationer synlige

Sociale normer fungerer bedst, når kommunikationen kommer fra nogen, man kan genkende eller relatere til.

Vi vil anbefaler, at børnehaven, kirken, pizzeriaet, Netto eller 7-Eleven kan være afsendere på simple budskaber om at holde området pænt. Det viser bredt, at området deles af mange.

8

Fælles byrum

Brug skolernes eksisterende kommunikationskanaler til at minde om området som fælles byrum, så eleverne ser området som mere end et gennemgangsrum.

Samarbejde på tværs

Skolerne spiller en central rolle, da eleverne bruger området dagligt. Indsatser, der udnytter momentum og aktiviteter i skoleåret kan være med til at skabe vedvarende adfærdsændringer blandt de unge.

9

Brug skolestarten til at etablere nye vaner

Når nye elever starter på skolen, etableres de sociale og praktiske normer, der præger deres adfærd resten af skoleåret – og det er lettere at påvirke normene. Vi vil anbefale, at denne timing skal udnyttes til at skabe en fælles forståelse af, hvordan de unge skal bruge området. Fx ved at inddrage kommunens driftspersonale, eller andre relevante aktører, i et kort oplæg under introforløbet, så eleverne får et forhold til dem og til området. Det kan også gøre, at de unge møder kommunens folk som lokale aktører – ikke som kontrolinstans.

10

Integrer viden om affald i eksisterende aktiviteter

I stedet for at opfinde nye aktiviteter kan affald og ansvar integreres i de arrangementer, skolen allerede afholder, fx klimadage, temauger eller projektforløb om bæredygtighed.

Her kan eleverne arbejde med lokale cases fra området omkring Sønderjyllands Allé og koble undervisningens temaer til deres egen hverdag.

11

Indtænk samarbejde med andre lokale instanser

De unges brug af området strækker sig over arealer, der er ejet af forskellige instanser.

Etablér derfor et samarbejde på tværs af lokale aktører for at skabe en god helhedsorienteret rute for de unge. Det gælder særligt i de områder, hvor selve vejstrækningen ikke er kommunal, men er ejet af andre instanser.

Styrket samarbejde mellem kommuner og affaldsindsamlere om indsamling af henkastet affald

Fremfærd – affald i det offentlige rum

Odense Kommune

Styrket samarbejde mellem kommuner og affaldsindsamlere

Fremfærd: Affald i det offentlige rum

Odense Kommune

Januar 2026

Projektleder: Loke Bisbjerg Nielsen

E-mail: lb@behavegreen.dk

Rapporten er udarbejdet af Behave Green

Behave Green

CVR: 40 81 42 80

Frederiksholms Kanal 30 A7,

1220 København K

behavegreen.dk

Om projekt affald i det offentlige rum

Denne delrapport er en del af projektet *Affald i det offentlige rum*. Projektet er udviklet af Fremfærd, et samarbejde mellem Kommunernes Landsforening (KL) og faglige organisationer på det kommunale arbejdsmarked – i dette projekt 3F. Formålet med Fremfærd er at udvikle og styrke velfærdssamfundets kemeopgaver. Det sker ved at skabe projekter, indsamle erfaringer og formidle ny viden, der bidrager til bedre løsninger for borgerne, trivsel for medarbejderne og effektivitet for kommunerne. Læs mere på <https://fremfaerd.dk>.

I 2025 er et af Fremfærds fokusområder at udvikle løsninger til affaldshåndtering i det offentlige rum. Løsningerne skal lægge vægt på samarbejdet internt og eksternt i kommunen med særligt henblik på involvering af driftspersonale. De skal skabe bedre processer og arbejdsgange i forbindelse med forebyggelse, indsamling, håndtering og bortskaffelse af affald, samt adressere sortering af affald i det offentlige rum.

Konsulentvirksomheden Behave Green har som eksternt leverandør stået for at udvikle, projektled og gennemføre projektet. Det er gjort gennem fire forandringsprojekter i fire kommuner, hvoraf denne delrapport beskriver et projekt om styrket samarbejde mellem kommuner og civile affaldsindsamlere som Danmarks Naturfredningsforening.

Læs mere om projektet *Affald i det offentlige rum* her: vpt.dk/affalddetoffentligerum

Indhold

01	Opsummering af projektet	05
	Hvad har vi gjort i projektet?	07
02	Når borgere samler affald	08
	Portræt af de tre landsdækkende affaldsindsamlere	11
03	Samarbejde mellem affaldsindsamler og kommuner	12
	Opstart af samarbejdet	16
	Planlægning af indsamling	18
	Bortskaffelse af affald	20
	Særligt om affaldssortering	22
04	Hjemmeside	25

Opsummering af projektet

Projektet om styrket samarbejde mellem kommuner og affaldsindsamlere opstod, da Odense Kommune besluttede at sætte temaet på dagsordenen i projektet *affald i det offentlige rum*. Det blev gjort ud fra en erkendelse af vigtigheden af samarbejdet som en måde at engagere borgere og samle henkastet affald – særligt på steder, der er svært tilgængelige for den kommunale drift. Et styrket samarbejde betyder bedre opgaveløsning, øget civilsamfundsengagement og styrket renhold af natur og bymiljøer.

Denne delrapport fortæller, hvem affaldsindsamlerne er, hvorfor samarbejdet med dem er vigtigt, og hvordan samarbejdet kan styrkes. Hovedvægten lægges på kontakt, afklaring og projektledelse i forbindelse med affaldsindsamlinger. Derudover ser rapporten på affaldssortering og de muligheder, som affaldsindsamlingerne tilbyder.

Afslutningsvis indeholder rapporten et udkast til en hjemmeside, som kommuner kan tilpasse til egne behov og bruge til at kommunikere om mulighederne for at engagere sig i, og samarbejde om, affaldsindsamlinger.

Generelle anbefalinger til samarbejdet

Til begge parter

- Afstem hvad indsamler har brug for af materiale, og hvad kommunen kan levere;
- Lav tydelig opgavefordeling;
- Lav en klar proces for bortskaffelse af affaldet.

Til affaldsindsamlere

- Kontakt kommunen tidligt, så en affaldsindsamling kan tilpasses drift og årshjul;
- Vær klare i behov og ønsker, så kommunen ved, hvad I forventer
- Forstå kommunale begrænsninger ift. arbejdsmiljø og anden lovgivning, ressourcer og prioriteringer;

Til kommuner

- Hav information tilgængeligt, fx på hjemmeside;
- Udpeg en ansvarlig som står for kontakt og intern koordinering med drift, renovatører mv.

Om projektet

Baggrund og metode

01

Hvad har vi gjort i projektet?

Projektet har bestået af tre aktiviteter:

1. Undersøgelse af nuværende praksis
2. Telefoninterviews med affaldsansvarlige i kommuner
3. Arbejds møde med affaldsindsamlingsorganisationer og kommuner.

Undersøgelsen af nuværende praksis blev foretaget gennem online research. Der blev blandt andet undersøgt hvilken affaldsindsamlingsorganisationer der findes, hvilken initiativer der eksisterer i kommunerne og frivillig affaldsindsamling som koncept.

Telefoninterviews med affaldsansvarlige i kommuner havde særligt fokus på at forstå, hvordan kommuner i dag samarbejder med nationale affaldsindsamlingsorganisationer. Her blev der først spurgt ind til om kommunen har et samarbejde og hvorfor/hvorfor ikke, efterfuldt af praktiske spørgsmål.

Arbejds møde på Odense Rådhus, hvor de fremmødte bestod af: Danmarks Naturfredningsforening, Hold Danmark Rent, En For Holdet og affaldsansvarlige fra seks kommuner. Her blev der diskuteret planlægning af affaldsindsamlinger, bortskaffelse af affald og andre temaer. Arbejds mødet endte ud med konkrete forslag til, hvordan samarbejdet kan styrkes.

Når borgere samlar affald

Civile affaldsindsamlinger i Danmark

02

Hvorfor samler borgere henkastet affald?

De interviewede kommuner påpegede flere gode årsager til, at borgere samler henkaster affald. Det er et godt supplement til kommunernes arbejde med renholdelse af offentlige områder, især fordi borgerne ofte kan nå steder, som kommunen har svært ved at dække på grund af begrænsede ressourcer. Men vigtigst af alt er det en måde at engagere borgerne i deres nærmiljø og bygge bro mellem kommunens arbejde og de borgere, som kommunen er til for.

For de deltagende civilsamfundsorganisationer er affaldsindsamling også en værdifuld aktivitet. Den er inkluderende på tværs af aldersgrupper og kan kombineres med andre interesser, såsom sociale fællesskaber, lokal engagement eller klimabevidsthed.

Affaldsindsamling er ikke bare at indsamle affald

Affaldsindsamlere udfører en række aktiviteter, der går ud over den konkrete opgave med at samle henkastet affald. Det ses i, at affaldsindsamlere generelt ofte kombinere affaldsindsamling med udendørsaktiviteter, skoletilbud, sociale tilbud mv.

Det kan være et socialt tilbud, hvor folk mødes om en fælles aktivitet. Affaldsindsamling kan gøres tilgængelig for mange samfundsgrupper og kan inkludere børnefamilier, personer med funktionsnedsættelser,

mennesker med sproglige barrierer og borgere, som ellers har svært ved at deltage i sociale fællesskaber. Indsamlingsorganisationerne påpeger, at deltagerne ofte oplever anerkendelse og følelsen af at være en del af et fællesskab, der gør en forskel. De fremhæver derfor vigtigheden af at gøre affaldsindsamling tilgængelig for så mange som muligt.

Affaldsindsamling kan også bidrage til at **registrere særlige typer affald**, såsom medicin, tobaksvarer eller lignende. Disse fund kan være relevante for kommunens renholdelsesindsats, da de giver pejlemærker for, hvor og hvordan indsatsen bør tilrettelægges. Derudover kan fund af eksempelvis puffbars eller pakker med afhængighedsskabende medicin som tramadol være relevante i forhold til sociale indsatser.

Affaldsindsamling har et **dannelses- og oplysningsaspekt** i relation til renholdelse, naturbeskyttelse, cirkulær økonomi og beslægtede emner. Nogle affaldsindsamlere bruger aktiviteten som en platform for generel dannelse af deltagerne.

Endelig understøtter affaldsindsamling **lokale fællesskaber**. Aktiviteten samler typisk både private borgere, erhvervsliv og foreninger i fælles initiativer, hvilket styrker sammenholdet i lokalsamfundet.

Hvem indsamler affald i Danmark

Der findes en række civile affaldsindsamlere i Danmark, som på forskellige måder og skala bidrager til at renholde natur og bymiljøer. Overordnet set kan affaldsindsamlerne inddeles i tre kategorier:

Nationale affaldsindsamlere

Disse organiserer affaldsindsamlinger i hele landet og har typisk en etableret organisation og sekretariat til at koordinere aktiviteterne. Eksempler inkluderer Hold Danmark Rent/Ren Natur, Danmarks Naturfredningsforening og En For Holdet.

Lokale affaldsindsamlere

Lokale organisationer, typisk frivillige, som organiserer løbende affaldsindsamlinger. Eksempler er Rappenskrallerne i Svendborg, En Dråbe i Havet på Frederiksberg og Green Team i Hedensted Kommune. Derudover findes grupper organiseret omkring landsbyer, sogneråd eller lignende, som udfører regelmæssige eller lejlighedsvis indsamlinger – fx Vangedes Venner.

Ad hoc-affaldsindsamlere

Grupper som spejdere eller enkeltpersoner, der ikke indsamler affald regelmæssigt, men arrangerer enkeltstående aktiviteter. Denne kategori kan

Portræt af de tre landsdækkende affaldsindsamlere

Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforenings' affaldsindsamling har til formål at samle affald og øge danskernes bevidsthed om affald. Organisationen har en bred medlemsbase og stor erfaring med at mobilisere frivillige. Deres primære målgruppe for affaldsindsamlingen er skoler og dagtilbud, og de har ofte et fokusområder for hver indsamling fx e-cigaretter. De arbejder også med naturbeskyttelse og miljøoplysning, hvilket gør affaldsindsamling til en naturlig del af deres virke. I 2024 indsamlede de frivillige 116 tons affald.

Ren Natur

Ren Natur er et koncept under Hold Danmark Rent, der fokuserer på at engagere foreninger i affaldsindsamling. De tilbyder struktur og støtte, herunder materialer og koordinering. Foreninger kan ved deltagelse modtage penge til deres foreningskasse. Ren Natur har en praktisk tilgang og arbejder tæt sammen med kommuner og foreninger for at sikre, at affaldsindsamling bliver en effektiv og meningsfuld aktivitet. I 2024 indsamlede Ren Natur 15 tons affald.

En For Holdet

En For Holdet er en frivillig-drevet forening, der arrangerer og afholder affaldsindsamlingsture, både fælles indsamlinger og individuelle ture. De indsamler også en masse information om affald, som andre organisationer, kommunen, politiet osv. kan bruge. Organisationen lægger vægt på at gøre affaldsindsamling sjovt og inkluderende. I 2024 indsamlede En for Holdet 20,4 tons affald.

Samarbejde mellem affaldsindsamlere og kommuner

Anbefalinger til et styrket samarbejde

03

Mødet mellem affaldsindsamler og kommune

Danmark består af 98 kommuner af varierende størrelse. Det er et decentralt system, præget af stor forskellighed i politiske prioriteter, ressourcer, medarbejderkapacitet, vaner og kulturer. Disse forskelle påvirker betingelserne for samarbejde, da det, der fungerer i én kommune, ikke nødvendigvis fungerer i en anden. Det afhænger af prioriteringer, ressourcer, medarbejdernes kompetencer og af, hvordan kommunen fortolker og efterlever gældende lovgivning.

Generelt ser kommunerne en stor værdi i samarbejdet med affaldsindsamlere. Det er med til at løfte en kommunal opgave og særligt engagere borgerne i kommunens arbejde og lokalsamfundet.

Affaldsindsamlerne ser omvendt samarbejdet med kommunen som essentielt. Kommunen løfter generelt den tunge opgave med affaldsindsamlingen, og affaldsindsamlerne kan have brug for kommunens kendskab til lokalsamfundet, kommunikationskanaler og især logistikken omkring bortskaffelse af affaldet.

For at samarbejdet kan lykkes, er det dog vigtigt, at affaldsindsamlerne forstår de rammer og begrænsninger, som kommunen arbejder under, herunder:

Prioriteringer og ressourcer: Har kommunen afsat midler til projektledelse, indsamlingsmaterialer, bortskaffelse af affald mv.?

Sammenhæng med øvrige opgaver: Foregår affaldsindsamlingen i samspil med eller oveni andre kommunale prioriteter?

Arbejdsmiljømæssige hensyn: Har kommunens medarbejdere begrænsninger i forhold til håndtering af affald?

Lovgivning og sorteringskrav: Skal kommunen leve op til specifikke krav om håndtering og sortering af affald?

” Vi vil meget gerne samarbejde.
Men det skal passe ind i vores
planlægning. Og alle uforudsete
opgaver er svære at få til at passe
ind.

Kommunal medarbejder

Hvad påvirker samarbejdet?

Ser man nærmere på samarbejdets forløb, som det blev beskrevet af affaldsindsamlere og kommuner på arbejds mødet og i interviews, kan det opdeles i følgende faser, der gennemgås i dette kapitel:

1) Opstart af samarbejdet

- Hvordan sikres en god første kontakt og et godt opstart af samarbejdet?

2) Planlægning af indsamling

- Hvad er vigtigt at være opmærksom på i planlægningen, for at styrke samarbejdet?

3) Bortskaffelse af affald

- Hvilke muligheder er der for at bortskaffe affaldet, og hvad skal man være opmærksom på i planlægning?

4) Særligt om affaldssortering

- Affaldssortering kan blive et krav, men giver også anledning til bekymring for affaldsindsamlerne.

5) Muligheder

- Affaldsindsamling er ikke bare affaldsindsamling. Så hvad kan aktørerne ellers bruge samarbejdet til?

1) Opstart af samarbejdet - Kommunen

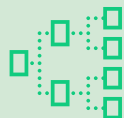
Kontakt til kommunen

For udenforstående kan det være svært at finde frem til den rette kontaktperson i kommunen. Projektet har erfaret, at det i nogle tilfælde kan tage måneder med opkald og e-mails, før man når frem til den relevante medarbejder.

Kommunen bør - hvis muligt - udpege en medarbejder med ansvar for affaldsindsamlinger.

Kommunen bør have én fast kontaktflade for affaldsindsamlere. Kommunen kan med fordel oprette en informationsside om affaldsindsamlinger med kontaktoplysninger på sin hjemmeside. (se forslag ss. 25-35).

Organisering i kommunen

Det er vigtigt for affaldsindsamlere at forstå, hvordan kommunen organiserer opgaven. Er den ansvarlige medarbejder en administrativ projektleder? Har vedkommende løbende kontakt med driftspersonalet, som typisk står for udlevering af indsamlingsmaterialer? Er renholdet udliciteret til en ekstern renovatør, eller varetages det af kommunen eller forsyningsselskabet? Flere kontaktflader kan komplicere samarbejdet.

Det er en fordel, hvis én medarbejder koordinerer affaldsindsamlinger og sikrer, at alle relevante funktioner taler sammen. Et eksempel på en udfordring er, hvis en medarbejder i kommunen har organiseret udlån af tænger og poser, men der ikke er aftalt afhentning af det indsamlede affald – det kan føre til frustration og misforståelser.

1) Opstart af samarbejdet - Indsamlere

Politisk prioritering og ressourcer

Kommunens prioritering af samarbejder med civile affaldsindsamlere har stor betydning for opgaveløsningen. Hvis den relevante afdeling ikke har budget til opgaven, kan selv små udgifter – som materialer og arbejdstid – opleves som en belastning. Det gælder især afhentning af affald, som ofte kræver ekstra ressourcer.

Afklar hvad kommunen kan stille til rådighed.

Lav en tydelig plan for bortskaffelse af affaldet med klare instrukser om proces, afhentningstidspunkt mv.

Tidlig og løbende kontakt

Det kan være vigtigt at have blik for det kommunale årshjul og planlægning. Kommunale medarbejdere har ofte mange opgaver og begrænsede ressourcer, og der kan være driftsmæssige udsving – fx vinterklargøring, politiske prioriteringer eller større renoveringsopgaver.

Affaldsindsamleren kan med fordele være ude med indsamlingsdato og evt. idé til arrangement i god tid, så kommunen kan tilpasse opgaven til den ordinære drift.

Affaldsindsamleren bør være tydelig i sine ønsker og behov til affaldsindsamlingen, så kommunen ved, hvad der forventes, og hvad den skal stille til rådighed.

2) Planlægning af indsamling

Når en affaldsindsamling skal planlægges, er der flere forhold, der skal afklares. Det varierer fra kommune til kommune og fra affaldsindsamler til affaldsindsamler, hvad kommunen kan bidrage med inden for sine ressourcemæssige rammer. Omvendt varierer det også, hvad affaldsindsamleren selv kan stille til rådighed. Følgende punkter bør afklares forud for indsamlingen, så alle parter ved, hvad der forventes:

Rekruttering og organisering af frivillige/indsamlere

Hvem har ansvar for rekruttering af frivillige? Hvilke kanaler rekrutteres der igennem? Hvad kan henholdsvis kommune og affaldsindsamler mobilisere af platforme, netværk mv. Hvem registrere og sørger for kommunikation til de frivillige, samt sørger for organisering og information om og til selve indsamlingen?

Kommunikation

Hvem udarbejder kommunikationsmaterialer som plakater, online kommunikation mv.? Hvem sørger for at distribuere kommunikationsmateriale?

Hvilke udstyr skal bruges – og hvem leverer dem?

Hvilket udstyr skal bruges til affaldsindsamlingen, f.eks. handsker, tænger, poser, håndsprit, refleksevenne mv.? Se forslag til totaliste over mulige emner på side 33. Hvem levere de forskellige genstande – særligt obs på, hvad kommunen kan stille til rådighed og hvad indsamlerne selv skal anskaffe/finansiere (evt. i samarbejde med private erhvervsdrivende).

Planlægning af indsamlingsruter

Har kommunen specifikke krav/ønsker til, hvor en affaldsindsamling skal foregå? Det er ikke sikkert, at det er muligt at planlægge ruterne, men for nogle kommuner kan det være en hjælp, hvis affaldsindsamlingen samtænkes med den generelle drift.

Fokus på samarbejdsflader mellem fx renovatør og kommunale afdelinger

Jo flere samarbejdsflader der er i en kommune, jo mere kan der falde ned mellem stolene. Hvis fx en kommune har en ekstern leverandør på renovation, kan det være en fordel med et møde mellem affaldsindsamler, kommune og renovatør om, hvordan bortskaffelsen af affaldet bedst foregår.

”

Jo mere kommunen kan blive holdt i hånden, jo mere vil de samarbejde med affaldsindsamlere.

Kommunalmedarbejder

3) Bortskaffelse af affald

Der findes mange forskellige praksisser for bortskaffelse af affald, og de varierer fra kommune til kommune – ofte afhængigt af, hvilken aktør der står for affaldshåndteringen. Det er derfor vigtigt at afklare, hvordan affaldet bedst bortskaffes i det konkrete samarbejde.

Her er nogle typiske metoder, som kan kombineres efter behov:

Affaldssække med markering

Særligt designede affaldssække eller mærkede poser bruges ofte til at identificere affald fra indsamlere. Det gør det lettere for driftspersonale eller renovatører at lokalisere og genkende affaldet, hvilket kan være vigtigt for budgettering og logistik.

Aflevering på miljøstation

Indsamlerne kan selv aflevere affaldet på en miljøstation, typisk efter en forudgående aftale med kommunen. Sækkene er ofte mærket med logo eller farve, og indsamlerne bærer tøj, der viser deres tilknytning til aktiviteten. Kommunen afholder som regel udgiften til bortskaffelsen, medmindre der er tale om mindre indsamlinger, hvor indsamlerne selv står for transporten.

Opsamlingspunkter

Der kan etableres faste opsamlingspunkter, hvor affaldet placeres og senere afhentes af renovatør eller driftspersonale. Det er vigtigt, at punkterne er tydeligt markeret og indtegnet på kort, og at affaldet er let genkendeligt.

Kommunalt eller eksternt driftspersonale

Nogle kommuner bruger eget driftspersonale, mens andre benytter eksterne renovatører. I nogle tilfælde kombineres indsamlingen med formidling, fx ved at børn får lov til at se skraldebilen tæt på.

Tidspunkt for afhentning

Det varierer, om affaldet afhentes samme dag eller fx først efter weekenden. Det er vigtigt at afstemme, hvor længe affaldet må ligge, og hvornår det bliver fjernet.

Indrapporteringssystemer

Nogle kommuner anvender digitale systemer, hvor indsamlere kan rapportere placering af affald. Det kræver klare retningslinjer for, hvordan affaldet skal registreres, så det kan findes og hentes effektivt.

3) Bortskaffelse af affald – særlige fokuspunkter

Affaldsmængde og type

Det er en fordel, hvis indsamlerne rapporterer mængde og type affald, især ved brug af opsamlingspunkter. Det hjælper driftspersonale med at planlægge afhentning og vælge passende udstyr.

Storskrald

Storskrald kræver ofte specialkøretøjer. Forgæves afhentning kan være både frustrerende og dyr.

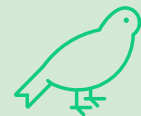
Farligt affald

Håndtering af farligt affald kræver særligt udstyr og uddannelse. Det er vigtigt, at frivillige er instrueret i, hvordan de skal identificere og forholde sig til sådant affald.

Politi-relevant affald

Hvis der er risiko for at finde våben, narkotika eller mistænkelige genstande, bør der være en aftale med politiet om, hvordan disse skal håndteres og indberettes.

Beskyttelse mod dyr

Affald, der ligger i længere tid, skal være forsvarligt lukket, så det ikke tiltrækker dyr. Ødelagte poser og spredt affald kan hurtigt blive til nyt henkastet affald.

4) Særligt om affaldssortering

Affaldssortering er indført for husholdningsaffald, hvor der skal sorteres i 10 fraktioner. Ifølge *Klimaplan for en Grøn Affaldssektor og Cirkulær Økonomi* bør affaldssortering i det offentlige rum fremmes. Meget er stadig uklart omkring denne forordning. Det er også uklart, hvordan og i hvilken grad dette kommer til at påvirke affaldsindsamlinger.

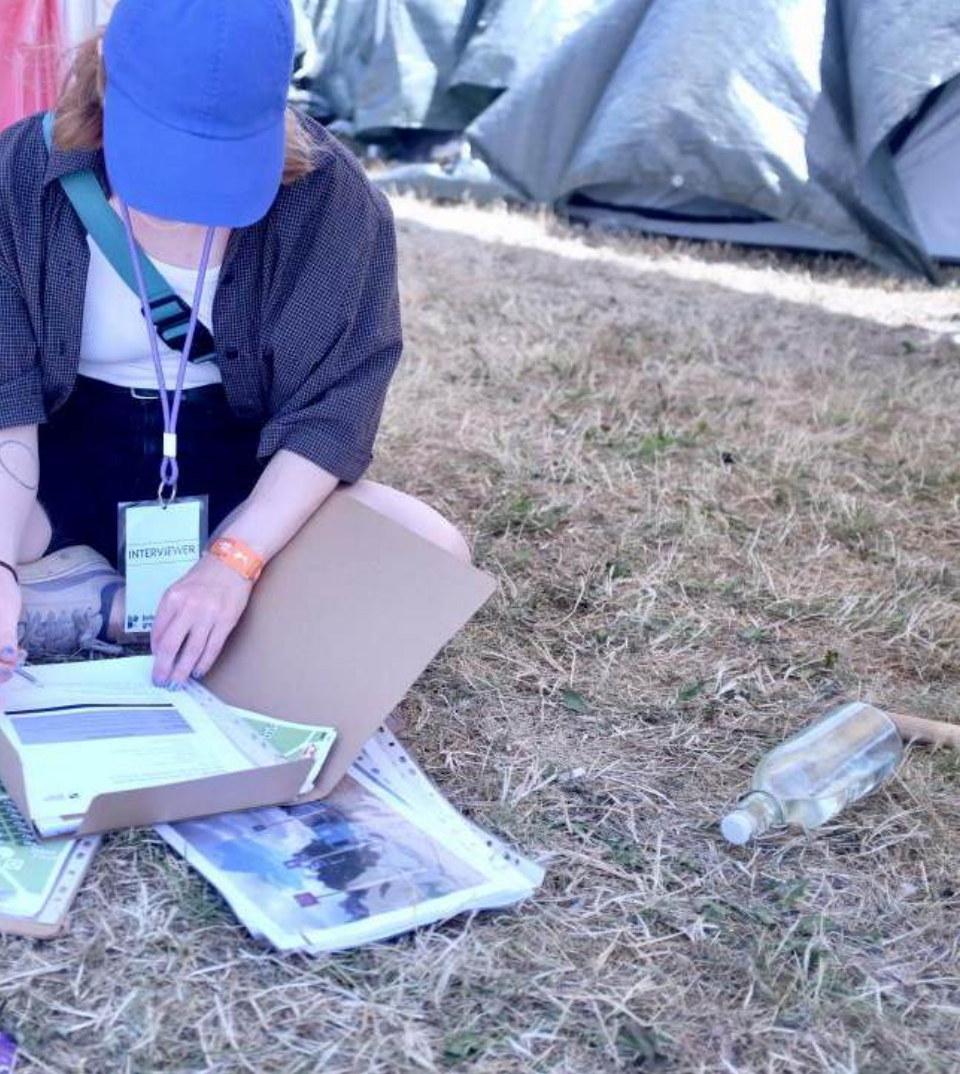
Flere faktorer spiller ind:

- I hvilken grad har de enkelte kommunerne politisk vilje og ressourcer til at prioritere sortering i det offentlige rum. Det har været tilfældet med husholdningsaffald, at den faktiske implementering er forskellige fra kommune til kommune.
- Hvilke krav stiller aftagerne? Nogle aftagere af affald stiller allerede krav om sortering, og det kan i fremtiden medføre bøder til fx kommuner, hvis affaldet ikke er korrekt sorteret. Det kan derfor blive nødvendigt, at affaldsindsamlere i højere grad fokuserer på sortering.

Mange frivillige affaldsindsamlere sorterer allerede i et vist omfang. Især på arbejdsmødet blev der dog peget på bekymringer for, om mere sortering kan gøre indsamlingen mindre attraktiv og sværere at organisere.

- **Øget kompleksitet** kan reducere motivationen, fx hvis man skal bære flere sække.
- **Mindre rummelighed:** Sortering kan gøre det sværere for personer med funktionsnedsættelser at deltage, hvis det kræver ekstra bærearbejde eller længere afstande.
- **Behov for udstyr**, fx sække i forskellige farver.
- **Muligt højere omkostningsniveau**, fx fordi klare sække er dyrere end sorte.
- **Kompetencebehov blandt frivillige**, fx viden om materialer og sorteringsregler.

Flere kommuner vurderer i dag, at sortering ikke er nødvendig ved frivillig indsamling – det vigtigste er, at affaldet samles op. Det kan dog ændre sig, og derfor er det relevant allerede nu at overveje, hvordan sortering kan indføres uden at svække deltagelse og engagement.

”

Det er vigtigt, at affaldsindsamling
er for alle og kan rumme alle.

Lisbeth Olesen, En for Holdet

5) Muligheder

Et emne, der kom frem i både undersøgelsen og arbejds mødet, som ikke direkte handler om at styrke samarbejdet, men som kan bidrage til det og gøre affaldsindsamling mere attraktiv for flere aktører, er de muligheder, der findes for at bruge affaldsindsamlinger som løftestang til nye samarbejder eller andre indsatser. Her kom følgende temaer på bordet.

Sociale indsatser:

Som beskrevet i rapporten er affaldsindsamling en tilgængelig aktivitet, der nemt kan kombineres med indsatser, der forebygger mistrivsel, såsom ensomhed eller isolation, rækker ud til minoritetsgrupper eller skaber fælles aktiviteter for fx et boligområde eller en grundejerforening.

Samarbejde med erhvervslivet:

Erhvervslivet kan både støtte op om affaldsindsamlinger med eksempelvis forplejning og drage nytte af indsatserne ved at få renholdt deres områder. Det kan især være en styrke, hvis en større erhvervsgrund ligger uden for det kommunale ansvarsområde, og de erhvervsdrivende ikke kan blive enige om, hvordan området skal renholdes. Her kan en affaldsindsamling være med til at sætte fokus på problemstillingen.

Specifikke affaldsindsatser:

I forlængelse af ovenstående kan affaldsindsamlere også være med til at monitorere udviklingen af henkastet affald. Flere har eksempelvis et bestemt fokus ved hver indsamling, hvor det er muligt at indsamle specifik data. Det kan typisk være, hvis der er kommet et nyt produkt på markedet, såsom snusposer, lattergaspatroner eller e-cigaretter.

Oplysning og dannelse:

Affaldsindsamlinger kan kombineres med oplysnings- og dannelsesarbejde. Det kan være information om kommunens arbejde, cirkulær økonomi, naturbiodiversitet, renovation og renhold eller andre områder. Flere affaldsaktører samarbejder allerede med skoler og uddannelsesinstitutioner.

Hjemmeside

04

Hjemmesideforslag

Til arbejds mødet blev der diskuteret og udviklet mulige forbedringer til affaldsindsamlinger. Der var en bred enighed om, at en underside om affaldsindsamling til kommunernes eksisterende hjemmesider, vil være en god løsning. Undersiden skal gøre det lettere for borgere, foreninger og kommuner at samarbejde om affaldsindsamlinger.

Til højre ses et udklip af et forslag til en underside på en kommunes hjemmeside om frivillig affaldsindsamling, som alle kommuner kan bruge som inspiration og tilpasse til deres enkelte behov.

Opsætningen af undersiden er baseret på best practice for hjemmesidedesign og har fokus på et simpelt og overskueligt layout.

Indholdet er en kombination af Behave Greens vurdering af relevante elementer og forslag fra deltagere på arbejds mødet. Det anbefales, at den enkelte kommune udvælger de elementer, der er relevante for dem, og tilpasser teksterne til deres egen kontekst og behov.

Undersiden indeholder en introduktionstekst, forskellig information afhængigt af om man er enkelt borger, forening eller skole/daginstitution, vilkår fra kommunen, vejledning til særlige situationer og direkte kontaktoplysninger på den affaldsansvarlige i kommunen. Alle dele af undersiden kan ses på de næste sider.

Formål

Denne side vejleder dig i, hvordan du kan bidrage til et renere byrum gennem frivillig affaldsindsamling. Uanset om du er enkeltperson, forening eller institution, kan du gøre en forskel. Kommunen støtter dit engagement ved at stille materialer til rådighed og sørge for bortskaffelse af det indsamlede affald.

Vi værdsætter alle frivillige, der bidrager til et renere bymiljø. Tak for din indsats!

Enkelt borger

Forening

Skole/Daginstitution

Information for enkeltpersoner

Som enkeltborger kan du nemt bidrage til at holde byrummet rent. Du kan selv vælge, hvor og hvornår du vil samle affald - måske på din daglige gåtur eller løbetur.

Hent gratis affaldsposer ved borgerservice eller genbrugsstationer

Få udleveret tænger efter behov

Aflever fyldte poser på nærmeste genbrugsstation

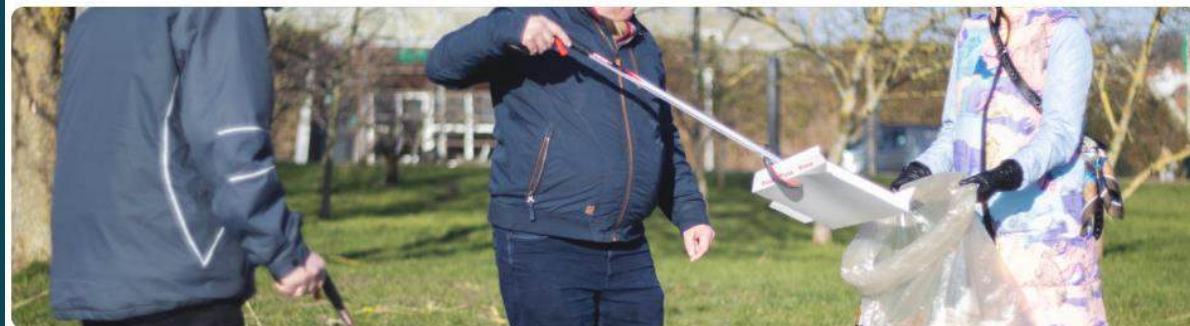
Relevante links

→ [Lokale affaldsindsamlingsgrupper i kommunen](#)

→ [Dansk Naturfredningsforening](#)

→ [En For Holdet](#)

Frivillig Affaldsindsamling

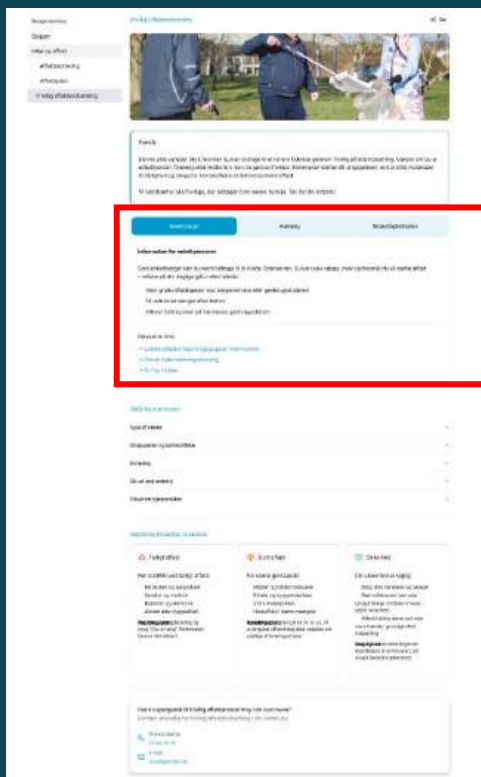

Denne side vejleder dig i, hvordan du kan bidrage til et renere byrum gennem frivillig affaldsindsamling. Uanset om du er enkeltperson, forening eller institution, kan du gøre en forskel. Kommunen støtter dit engagement ved at stille materialer til rådighed og sørge for bortskaffelse af det indsamlede affald.

Vi værdsætter alle frivillige, der bidrager til et renere bymiljø. Tak for din indsats!

Billedet er fra Randers Kommunes hjemmeside:
<https://www.randers.dk/udvikling-by-og-land/natur-og-miljoe/ren-randers/tidligere-indsatser/affaldsindsamlingen-2025/>

Information til forskellige målgrupper (del 1/3)

Enkelt borger

Forening

Skole/Daginstitution

Information for enkeltpersoner

Som enkeltborger kan du nemt bidrage til at holde byrummet rent. Du kan selv vælge, hvor og hvornår du vil samle affald - måske på din daglige gåtur eller løbetur.

- Hent gratis affaldsposer ved borgerservice eller genbrugsstationer
- Få udleveret tænger efter behov
- Aflever fyldte poser på nærmeste genbrugsstation
- Indsamle affald sammen med andre engagerede frivillige gennem både lokale og nationale organisationer. Se links herunder.

Relevante links

Kontaktoplysninger til kommunen

→ Lokale affaldsindsamlingsgrupper i kommunen

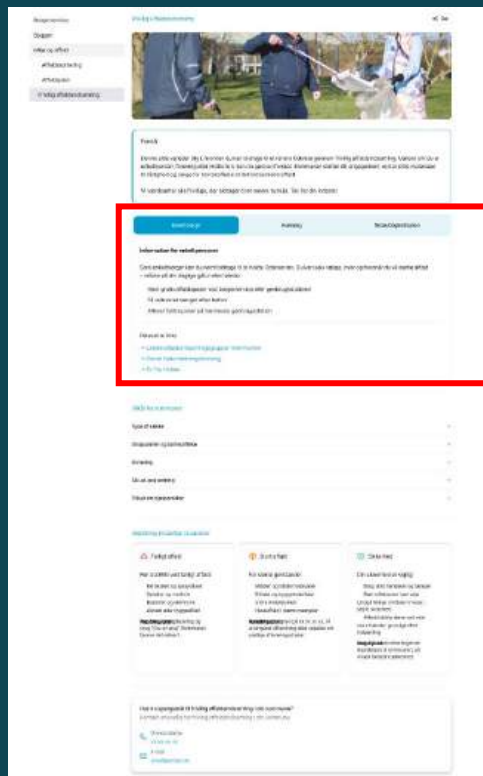
→ Dansk Naturfredningsforening

→ En For Holdet

☎ xx xx xx xx

✉ email@email.dk

Information til forskellige målgrupper (del 2/3)

Enkelt borger

Forening

Skole/Daginstitution

Information for foreninger

Foreninger kan organisere affaldsindsamling som fælles aktivitet. Kommunen støtter jeres indsats med materialer og synlighed.

- Bestil materialer til større ryddeaktioner (sække, handsker, tænger)
- Kommunen kan bistå med afhentning ved større mængder affald
- Mulighed for omtale på kommunens hjemmeside og sociale medier
- Eventuelt kontakt private affaldsindsamlingsorganisationer, såsom Hold Danmark Rent

Relevante links

Kontaktoplysninger til kommunen

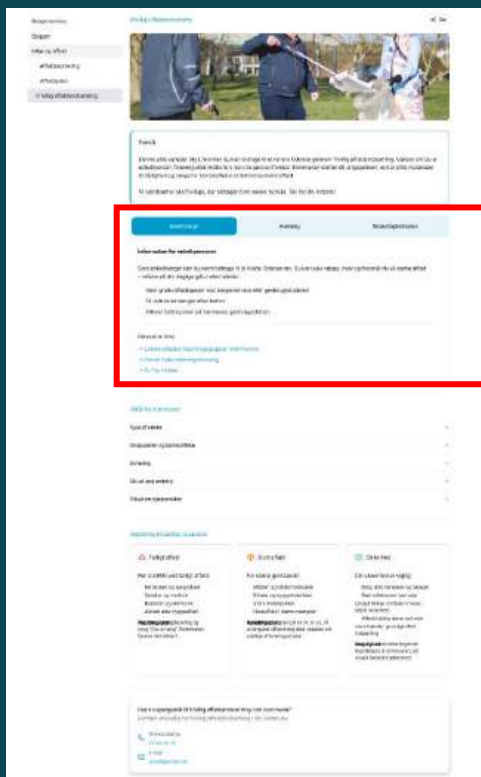
→ Ren Natur (Hold Danmark Rent)

→ Dansk Naturfredningsforening

☎ xx xx xx xx

✉ email@email.dk

Information til forskellige målgrupper (del 3/3)

Enkelt borger

Forening

Skole/Daginstitution

Information for skoler og daginstitutioner

Affaldsindsamling er en god måde at lære børn og unge om miljø og fællesskab.

Kommunen kan hjælpe med:

- Undervisningsmaterialer om affald og miljø
- Gratis materialer tilpasset børn (mindre tænger, farverige poser)
- Koordinering med kommunens affaldsafdeling
- Kommunen anbefaling af kontakte Danmarks Naturfredningsforening

Relevante links

[→ Dansk Naturfredningsforening](#)

Kontaktoplysninger til kommunen

[xx xx xx xx](#)

[email@email.dk](#)

Vilkår fra kommunen (del 1/3)

[illegible]

Vilkår fra kommunen	
Type af sække	▼
Bortskaffelse af affald	▼
<u>Sortering</u>	▼
Giv-et-praj ordning	▼
Tilbud om hjælpemidler	▼

[illegible]

Type af sække

- Grønne 60-liters sække til generelt affald
- Gennemsigtige sække til genanvendeligt materiale
- Må kun bruges til frivilligt indsamlet affald

Det indsamlede affald kan afleveres på følgende måder:

- Alle genbrugsstationer i kommunen (gratis med de udleverede sække)
- Særlige container-placeringer ved større arrangementer (aftales på forhånd)
- Afhentning kan arrangeres ved meget store mængder (min. 20 fyldte sække)
- Aflevering skal ske senest 14 dage efter indsamling
- Husk at melde affaldet ind som "frivillig indsamling" ved aflevering

For at optimere genanvendelsen beder vi jer om at sortere det indsamlede affald:

- Generelt affald (papir, wrapper, cigaretskod mv.) i grønne sække
- Flasker og dåser i gennemsigtige sække
- Hvis muligt: Adskil metal, glas og plast
- Ved tvivl: Læg det i de grønne sække
- Farligt affald skal IKKE lægges i sækkene (se særlig vejledning nedenunder)

Vilkår fra kommunen (del 3/3)

Besøg siden: Vilkår fra kommunen

Støder du på affald, du ikke selv kan håndtere? Brug kommunens "Giv-et-praj" service:

Indtast billede og placering

Kommunen rydder op inden for 3-5 arbejdsdage

Du får besked, når problemet er løst

Hjælp os med at holde øje med gentagende problemer

Tilbud om hjælpemidler

Kommunen tilbyder gratis udlån af følgende materialer til frivillige:

- Affaldstænger
- Arbejdshandsker
- Poser
- Refleksveste ved arbejde nær veje
- Materialer kan afhentes ved borgerservice eller genbrugsstation efter forudgående aftale

Giv-et-praj ordning

Støder du på affald, du ikke selv kan håndtere? Brug kommunens "Giv-et-praj" service:

- Rapportér større affaldsdumping via app eller hjemmeside
- Tag billede og angiv placering
- Kommunen rydder op inden for 3-5 arbejdsdage
- Du får besked, når problemet er løst
- Hjælp os med at holde øje med gentagende problemer

Tilbud om hjælpemidler

Kommunen tilbyder gratis udlån af følgende materialer til frivillige:

- Affaldstænger
- Arbejdshandsker
- Poser
- Refleksveste ved arbejde nær veje
- Materialer kan afhentes ved borgerservice eller genbrugsstation efter forudgående aftale

Vejledning til særlige situationer

The screenshot shows a web form for reporting special situations. A red box highlights the 'Håndlingsplan' (Action Plan) section, which contains three columns of text. The first column is titled 'Farligt affald' (Hazardous waste) and lists items like chemicals, pesticides, and batteries. The second column is titled 'Stort affald' (Large waste) and lists items like furniture, building materials, and large metal objects. The third column is titled 'Sikkerhed' (Safety) and lists items like playground equipment, swimming pools, and other safety hazards. Below the 'Håndlingsplan' section, there is a 'Send til kommunen' button and a 'Send til politiet' button. A red arrow points from the 'Håndlingsplan' section to the 'Farligt affald' section of the main document.

Vejledning til særlige situationer

⚠ Farligt affald

Rør ikke ved farligt affald:

- Kemikalier og spraydåser
- Sprøjter, kanyler og medicin
- Batterier og elektronik
- Asbest eller byggeaffald
- Lukkede sække/poser hvor man ikke kan se hvad der er i
- Emner du er i tvivl om

Handlingsplan: Tag foto, notér placering og brug "Giv-et-prøj". Kommunen fjerner det sikkert.

📦 Stort affald

For større genstande:

- Møbler og hårde hvidevarer
- Bildæk og byggematerialer
- Store metalstykker
- Haveaffald i større mængder

Handlingsplan: Tag foto, notér placering og brug "Giv-et-prøj". Kommunen fjerner det sikkert.

🛡 Sikkerhed

Din sikkerhed er første prioritet:

- Brug altid handsker og tænger
- Bær refleksvest nær veje
- Undgå farlige områder (moser, stejle skrænter)
- Arbejd aldrig alene ved veje
- Rør ikke ved skærende eller stikkende genstande
- Vask hænder grundigt efter indsamling

Ved ulykke: Ring 112. Meld efterfølgende hændelsen til kommunen, så vi kan forbedre sikkerhed.

OBS: Vejledningsforslag er eksempler, og ikke baseret på love og regler. Det er op til den enkelte kommune, hvad de vil anbefale.

[illegible]

Kontakt ansvarlig for frivillig affaldsindsamling i din kommune

xx xx xx xx

email@email.dk

